Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 26. septembra 2024*

„Pritožba – Državne pomoči – Shema pomoči, ki jo je Zvezna republika Nemčija izvajala v korist velikih odjemalcev električne energije – Oprostitev plačila omrežnine za obdobje 2012–2013 – Sklep, s katerim je shema pomoči razglašena za nezdružljivo z notranjim trgom – Ničnostna tožba – Rok za vložitev tožbe – Dopustnost – Člen 107(1) PDEU – Pojem ‚državna pomoč‘ – Državna sredstva – Davku podobna dajatev ali druge obvezne dajatve“

V združenih zadevah C-792/21 P in C-793/21 P,

zaradi dveh pritožb na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vloženih 16. decembra 2021,

AZ, ki jo zastopajo D. Fouquet, T. Hartmann, M. Kachel, M. J. Panknin in R. Wilde, Rechtsanwälte,

pritožnica v zadevi C-792/21 P,

drugi stranki v postopku sta

Evropska komisija, ki so jo sprva zastopali K. Herrmann, C. Kovács in T. Maxian Rusche, agenti, skupaj s C. von Donatom in G. Quardtom, Rechtsanwälte, nato pa K. Herrmann, C. Kovács in T. Maxian Rusche, agenti,

tožena stranka na prvi stopnji,

Zvezna republika Nemčija, ki jo zastopata J. Möller in R. Kanitz, agenta,

intervenientka na prvi stopnji,

in

Zvezna republika Nemčija, ki jo zastopata J. Möller in R. Kanitz, agenta,

pritožnica v zadevi C-793/21 P,

drugi stranki v postopku sta

AZ, ki jo zastopajo D. Fouquet, T. Hartmann, M. Kachel, M. J. Panknin in R. Wilde, Rechtsanwälte,

* Jezik postopka: nemščina.

tožeča stranka na prvi stopnji,

Evropska komisija, ki jo zastopajo K. Herrmann, C. Kovács in T. Maxian Rusche, agenti,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi K. Jürimäe (poročevalka), predsednica senata, K. Lenaerts, predsednik Sodišča v funkciji sodnika tretjega senata, N. Piçarra, N. Jääskinen in M. Gavalec, sodniki,

generalna pravobranilka: L. Medina,

sodni tajnik: D. Dittert, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 28. junija 2023,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 9. novembra 2023

izreka naslednjo

Sodbo

1 Družba AZ s pritožbo v zadevi C-792/21 P predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 6. oktobra 2021, AZ/Komisija (T-196/19, v nadaljevanju: izpodbijana sodba, EU:T:2021:646), s katero je Splošno sodišče zavrnilo njeno tožbo za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije (EU) 2019/56 z dne 28. maja 2018 o shemi pomoči SA.34045 (2013/C) (ex 2012/NN), ki jo je Nemčija izvedla za pasovne odjemalce na podlagi člena 19 StromNEV (UL 2019, L 14, str. 1, v nadaljevanju: sporni sklep).

2 Zvezna republika Nemčija s pritožbo v zadevi C-793/21 P predlaga razveljavitev izpodbijane sodbe.

3 Evropska komisija z nasprotnima pritožbama v zadevah C-792/21 P in C-793/21 P prav tako predlaga razveljavitev izpodbijane sodbe.

Pravni okvir

4 V uvodni izjavi 39 Uredbe Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 [PDEU] (UL 2015, L 248, str. 9) je navedeno:

„Zaradi preglednosti in pravne varnosti je primerno, da se javnosti omogoči dostop do podatkov o sklepih Komisije, hkrati pa se ohranja načelo, da se sklepi v primerih državne pomoči naslovijo na zadevno državo članico. Primerno je, da se objavijo vsi sklepi, ki bi lahko vplivali na interese zainteresiranih strank, v celoti ali v povzetku, ali da so izvodi takšnih sklepov dani na razpolago zainteresiranim strankam, če takšni sklepi niso bili objavljeni ali če niso bili objavljeni v celoti.“

5 Člen 1(h) te uredbe določa:

„V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[…]

(h) ‚zainteresirana stranka' pomeni katero koli državo članico in katero koli osebo, podjetje ali združenje podjetij, na katerih interese bi lahko dodelitev pomoči vplivala, predvsem upravičenca pomoči, konkurenčna podjetja in poklicna združenja."

6 Člen 32 navedene uredbe, naslovljen „Objava sklepov", v odstavku 3 določa:

„Komisija objavi v *Uradnem listu Evropske unije* sklepe, sprejete na podlagi člena 8(1) in (2) ter člena 9."

Dejansko stanje in sporni sklep

7 Dejansko stanje spora, kakor je predstavljeno v točkah od 1 do 22 izpodbijane sodbe, je mogoče povzeti tako, kot sledi v nadaljevanju.

Zadevni zakonodajni in regulativni ukrepi

Sistem omrežnin pred uvedbo spornih ukrepov

8 Člen 21 Energiewirtschaftsgesetz (zakon o zaščiti oskrbe z energijo), kakor je bil spremenjen z Gesetz zur Neuregelung energiewirtschaftsrechtlicher Vorschriften (zakon o spremembi energetskih predpisov) z dne 26. julija 2011 (BGBl. 2011 I, str. 1554), vendar pred spremembami, izvedenimi z Gesetz zur Weiterentwicklung des Strommarktes (zakon o razvoju trga električne energije) z dne 26. julija 2016 (BGBl. 2016 I, str. 1786) (v nadaljevanju: EnWG iz leta 2011), je med drugim določal, da morajo biti omrežnine primerne, nediskriminatorne in pregledne ter da morajo temeljiti na stroških učinkovitega upravljanja omrežja.

9 Člen 24 EnWG iz leta 2011 je zvezno vlado pooblastil, da z uredbo predpiše podrobna pravila o splošni metodi za izračun omrežnin na eni strani in ureditev posebnih primerov uporabe omrežja ter pogojev, pod katerimi lahko regulativni organ dovoli ali prepove individualne omrežnine, na drugi strani.

10 Člen 17 Stromnetzentgeltverordnung (zvezna uredba o omrežninah za elektroenergetsko omrežje) z dne 25. julija 2005 (BGBl. 2005 I, str. 2225, v nadaljevanju: StromNEV iz leta 2005) opredeljuje metodo izračuna, ki jo morajo operaterji omrežja uporabiti za določitev splošnih omrežnin. Gre za metodo, ki ima dve fazi, in sicer se najprej določijo različni elementi letnih stroškov vseh omrežij, nato pa se izračunajo splošne omrežnine na podlagi skupnih letnih stroškov omrežja.

11 Pri določitvi splošnih omrežnin se upoštevata dva elementa, in sicer „funkcija istočasnosti", ki odraža verjetnost, da posamezna poraba uporabnika prispeva k letni konični obremenitvi zadevne omrežne ravni, in zgornja meja prihodkov operaterja, ki jo določi Bundesnetzagentur

(zvezna agencija za omrežja, Nemčija) (v nadaljevanju: BNetzA) na podlagi primerjalne analize z drugimi operaterji omrežja, z namenom preprečiti, da bi se stroški, ki so posledica neučinkovitosti, kompenzirali z omrežninami.

12 Člen 19 StromNEV iz leta 2005 določa individualne omrežnine za skupine uporabnikov, katerih profili porabe in obremenitve se zelo razlikujejo od profilov drugih uporabnikov (v nadaljevanju: netipični uporabniki). Pri teh omrežninah se v skladu z načelom, po katerem omrežnine odražajo stroške omrežja, upošteva prispevek teh atipičnih uporabnikov k zmanjšanju ali preprečevanju rasti teh stroškov.

13 V zvezi s tem člen 19(2) StromNEV iz leta 2005 uvaja individualne omrežnine za naslednji skupini netipičnih uporabnikov:

– uporabnike, katerih prispevek za konične stroške se lahko znatno razlikuje od istočasne letne konične obremenitve vseh drugih uporabnikov, priključenih na isti ravni omrežja, to je uporabnike, ki sistematično porabljajo električno energijo zunaj konic (v nadaljevanju: aciklični odjemalci), ter

– uporabnike, katerih letna poraba električne energije znaša najmanj 7000 ur uporabe in več kot 10 gigavatnih ur (v nadaljevanju: pasovni odjemalci).

14 StromNEV iz leta 2005 je do spremembe z EnWG iz leta 2011 določala, da se acikličnim in pasovnim odjemalcem zaračunavajo individualne omrežnine, ki so se izračunavale v skladu z „metodo fizične poti“, ki jo je pripravila BNetzA. Pri navedeni metodi so se upoštevali stroški omrežja, ki so jih povzročili navedeni odjemalci, uporabljena pa je bila minimalna omrežnina v višini 20 % objavljene splošne omrežnine (v nadaljevanju: minimalna omrežnina). Zadnjenavedena omrežnina je zagotavljala nadomestilo za upravljanje omrežja, na katero so bili navedeni odjemalci priključeni, kadar je bila individualna omrežnina, izračunana po metodi fizične poti, nižja od te minimalne omrežnine ali celo blizu nič.

Sporni ukrepi

15 V skladu s členom 19(2), drugi in tretji stavek, StromNEV iz leta 2005, kakor je bila spremenjena z EnWG iz leta 2011 (v nadaljevanju: StromNEV iz leta 2011), so bile od 1. januarja 2011, datuma retroaktivne uporabe te določbe, individualne omrežnine za pasovne odjemalce ukinjene in nadomeščene s popolno oprostitvijo obveznosti plačila omrežnin (v nadaljevanju: sporna oprostitev), ki je bila odobrena z dovoljenjem pristojnega regulativnega organa, in sicer BNetzA ali regulativnega organa zadevne dežele. Strošek te oprostitve je bremenil operaterje prenosnih ali distribucijskih sistemov glede na raven omrežja, na katero so bili priključeni upravičenci.

16 V skladu s členom 19(2), šesti in sedmi stavek, StromNEV iz leta 2011 so morali operaterji prenosnega sistema operaterjem distribucijskega sistema povrniti izgubo, ki je nastala zaradi sporne oprostitve, in medsebojno pobotati stroške, ki so nastali zaradi te oprostitve, s finančnim nadomestilom v skladu s členom 9 Kraft-Wärme-Kopplungsgesetz (zakon o soproizvodnji toplotne in električne energije) z dne 19. marca 2002 (BGBl. 2002 I, str. 1092), tako da je vsak nosil enako finančno breme, izračunano glede na količino električne energije, ki jo je dobavil končnim odjemalcem, priključenim na svoje omrežje.

17 Od leta 2012 je bil z odločbo BNetzA z dne 14. decembra 2011 (BK8-11-024) (v nadaljevanju: odločba BNetzA iz leta 2011) vzpostavljen mehanizem financiranja. V skladu s tem mehanizmom so operaterji distribucijskega sistema od končnih odjemalcev ali dobaviteljev električne energije prejeli dodatno dajatev (v nadaljevanju: sporna dodatna dajatev), katere znesek je bil prenakazan operaterjem prenosnih sistemov kot nadomestilo za izgubo prihodkov, ki je nastala zaradi sporne oprostitve.

18 Znesek sporne dodatne dajatve so vsako leto vnaprej izračunali operaterji prenosnih sistemov na podlagi metode, ki jo je določila BNetzA. Znesek za leto 2012, prvo leto izvajanja mehanizma, je določila neposredno BNetzA.

19 Te določbe se niso uporabljale za stroške sporne oprostitve za leto 2011 in je zato moral vsak operater prenosnega in distribucijskega sistema nositi izgube v zvezi s to oprostitvijo za navedeno leto.

Sistem omrežnine po spornih ukrepih

20 Med upravnim postopkom, na podlagi katerega je bil sprejet sporni sklep, je bila sporna oprostitev najprej razglašena za nično s sodnima odločbama Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) z dne 8. maja 2013 in Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) z dne 6. oktobra 2015. Navedena oprostitev je bila nato s 1. januarjem 2014 razveljavljena s StromNEV iz leta 2005, kakor je bila spremenjena z Verordnung zur Änderung von Verordnungen auf dem Gebiet des Energiewirtschaftsrechts (uredba o spremembi več uredb na področju energetike) z dne 14. avgusta 2013 (BGBl. 2013 I, str. 3250) (v nadaljevanju: StromNEV iz leta 2013). S StromNEV iz leta 2013 so bile za naprej ponovno uvedene individualne omrežnine, izračunane po metodi fizične poti, z uporabo – namesto minimalne omrežnine – standardnih omrežnin v višini 10, 15 oziroma 20 % splošnih omrežnin glede na porabo električne energije (7000, 7500 oziroma 8000 ur letne uporabe omrežja).

21 S StromNEV iz leta 2013 je bila uvedena prehodna ureditev, ki je veljala od 22. avgusta 2013 in se je retroaktivno uporabljala za pasovne odjemalce, ki še niso bili deležni sporne oprostitve za leti 2012 in 2013 (v nadaljevanju: prehodna ureditev). Namesto individualnih omrežnin, izračunanih po metodi fizične poti in minimalne omrežnine, je navedena ureditev določala izključno uporabo teh standardnih omrežnin.

Upravni postopek in sporni sklep

22 Komisija je po več pritožbah 4. maja 2013 objavila svoj sklep o začetku postopka na podlagi člena 108(2) PDEU v zvezi s shemo pomoči, ki temelji na spornih ukrepih (UL 2013, C 128, str. 43).

23 Po postopku, v katerem so Zvezna republika Nemčija in druge zainteresirane stranke predložile svoje pripombe, je Komisija 28. maja 2018 sprejela sporni sklep.

24 S tem sklepom je Komisija ugotovila, da je Zvezna republika Nemčija od 1. januarja 2012 do 31. decembra 2013 nezakonito dodelila državne pomoči v obliki sporne oprostitve.

25 Natančneje, Komisija je ugotovila, da znesek državne pomoči ustreza stroškom omrežja, ki so jih oproščeni pasovni odjemalci dejansko povzročili v letih 2012 in 2013, oziroma ustreza minimalnim omrežninam, če ti stroški znašajo manj kot te minimalne omrežnine.

26 Poleg tega je Komisija navedla, da zadevna državna pomoč ni združljiva z notranjim trgom, saj ne izpolnjuje pogojev nobene od izjem iz člena 107(2) in (3) PDEU in se ne more šteti za združljivo iz katerega koli drugega razloga.

27 Zato je Komisija odločila, da:

– sporna oprostitev pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, če so bili pasovni odjemalci oproščeni plačila omrežnin, ki ustrezajo stroškom omrežja, ki so jih povzročili, ali plačila minimalnih omrežnin, če so ti stroški omrežja znašali manj kot te minimalne omrežnine;

– je Zvezna republika Nemčija zadevno pomoč izvajala v nasprotju s členom 108(3) PDEU, pri čemer je ta pomoč nezdružljiva z notranjim trgom;

– individualna pomoč, dodeljena v okviru zadevne sheme, ne pomeni državne pomoči, če je takrat, ko je bila dodeljena, izpolnjevala pogoje iz uredbe o pomočeh „de minimis“, ki je bila sprejeta v skladu s členom 2 Uredbe Sveta (ES) št. 994/98 z dne 7. maja 1998 o uporabi členov [107] in [108 PDEU] za določene vrste horizontalne državne pomoči (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 312), in

– mora Zvezna republika Nemčija, na eni strani, od upravičencev izterjati nezdružljivo pomoč, ki je bila dodeljena na podlagi zadevne sheme pomoči, vključno z obrestmi, in na drugi strani, od dneva sprejetja spornega sklepa ustaviti vsa še neizvedena izplačila na podlagi te sheme.

Tožba pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

28 Družba AZ je 4. aprila 2019 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo za razglasitev ničnosti spornega sklepa.

29 S sklepom predsednika šestega senata Splošnega sodišča z dne 20. septembra 2019 je bila Zvezni republiki Nemčiji dovoljena intervencija v podporo predlogom družbe AZ v skladu s predlogom te države članice.

30 Družba AZ je v utemeljitev tožbe navedla tri tožbene razloge, pri čemer se je prvi nanašal na neobstoj državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU, drugi na kršitev načela enakega obravnavanja in tretji na kršitev načela varstva legitimnih pričakovanj.

31 Splošno sodišče je z izpodbijano sodbo odločilo, da je tožba dopustna, nato pa zavrnilo te tožbene razloge ter posledično ničnostno tožbo v celoti.

Postopek pred Sodiščem in predlogi strank

32 Družba AZ s pritožbo v zadevi C-792/21 P Sodišču v bistvu predlaga, naj:

– razveljavi izpodbijano sodbo ter razglasi sporni sklep za leti 2012 in 2013 za ničen v celoti oziroma, podredno, v delu, ki se nanaša nanjo;

– podredno, razveljavi izpodbijano sodbo in delno sporni sklep ter v preostalem zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču, da to odloči o ostalih predlogih za razglasitev ničnosti spornega sklepa;

– še bolj podredno, izpodbijano sodbo razveljavi in zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču ter

– Komisiji naloži plačilo stroškov.

33 Zvezna republika Nemčija Sodišču predlaga, naj ugodi pritožbi v zadevi C-792/21 P in Komisiji naloži plačilo stroškov.

34 Komisija Sodišču predlaga, naj pritožbo v zadevi C-792/21 P zavrne in družbi AZ naloži plačilo stroškov.

35 Zvezna republika Nemčija s pritožbo v zadevi C-793/21 P Sodišču predlaga, naj:

– razveljavi izpodbijano sodbo v delu, v katerem je bila ničnostna tožba zavrnjena kot neutemeljena;

– sporni sklep razglasi za ničen in

– Komisiji naloži plačilo stroškov postopka pred Splošnim sodiščem in Sodiščem.

36 Družba AZ Sodišču predlaga, naj ugodi pritožbi v zadevi C-793/21 P in Komisiji naloži plačilo stroškov.

37 Komisija Sodišču predlaga, naj pritožbo v zadevi C-793/21 P zavrne in Zvezni republiki Nemčiji naloži plačilo stroškov.

38 Komisija z nasprotnima pritožbama v zadevah C-792/21 P in C-793/21 P Sodišču predlaga, naj:

– razveljavi izpodbijano sodbo;

– razglasi ničnostno tožbo za nedopustno ter

– družbi AZ naloži plačilo stroškov postopka pred Sodiščem in Splošnim sodiščem.

39 Družba AZ in Zvezna republika Nemčija predlagata, naj se nasprotni pritožbi zavrneta in naj se Komisiji naloži plačilo stroškov.

40 S sklepom predsednika Sodišča z dne 18. aprila 2023 sta bili zadevi C-792/21 P in C-793/21 P združeni za ustni postopek in izdajo sodbe.

Predlog za ponovno odprtje ustnega dela postopka v zadevi C-792/21 P

41 Družba AZ je z vlogo, ki je bila v sodnem tajništvu vložena 1. februarja 2024, Sodišču predlagala, naj na podlagi člena 83 Poslovnika Sodišča odredi ponovno odprtje ustnega postopka.

42 V utemeljitev tega predloga družba AZ, na prvem mestu, navaja, da generalna pravobranilka v svojih sklepnih predlogih ni ustrezno upoštevala odločilne trditve, ki jo je navedla ta stranka, da bi dokazala neobstoj obveznega bremena v obravnavanem primeru.

43 Na drugem mestu, družba AZ meni, da je točka 61 sodbe Splošnega sodišča z dne 24. januarja 2024, Nemčija/Komisija (T-409/21, EU:T:2024:34), v kateri je Splošno sodišče odločilo, da „upravljavci omrežja zakonsko niso zavezani, da od svojih odjemalcev zahtevajo dajatev[, ki se obravnava v zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba], zato te dajatve ni mogoče opredeliti kot obvezno dajatev“, novo in odločilno dejstvo v tem postopku.

44 V zvezi s tem lahko Sodišče v skladu s členom 83 svojega poslovnika po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena, ali če stranka po koncu ustnega dela postopka navede novo dejstvo, ki je odločilno za odločitev Sodišča, ali če je v zadevi treba odločiti na podlagi trditve, o kateri stranke niso razpravljale.

45 Na prvem mestu, v zvezi s tem, da naj generalna pravobranilka ne bi upoštevala odločilne trditve, je treba spomniti, da Statut Sodišča Evropske unije in Poslovnik Sodišča ne predvidevata možnosti, da stranke v odgovor na sklepne predloge generalnega pravobranilca predložijo stališča. V skladu s členom 252, drugi odstavek, PDEU je dolžnost generalnega pravobranilca, da popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih je zahtevano njegovo sodelovanje. Sodišča ne zavezujejo niti ti predlogi niti obrazložitev, ki generalnega pravobranilca pripelje do njih. Nestrinjanje stranke s sklepnimi predlogi generalnega pravobranilca, ne glede na vprašanja, ki jih preuči v njih, zato samo po sebi ne more biti razlog, ki bi upravičeval ponovno odprtje ustnega dela postopka (glej v tem smislu sodbi z dne 13. julija 2023, Grupa Azoty in drugi/Komisija, C-73/22 P in C-77/22 P, EU:C:2023:570, točka 25 in navedena sodna praksa, in z dne 8. februarja 2024, Pilatus Bank/ECB, C-256/22 P, EU:C:2024:125, točki 29 in 30 ter navedena sodna praksa).

46 Na drugem mestu, v zvezi s sklicevanjem na sodbo Splošnega sodišča z dne 24. januarja 2024, Nemčija/Komisija (T-409/21, EU:T:2024:34), je treba ugotoviti, da sodba Splošnega sodišča ne zavezuje Sodišča (glej v tem smislu sodbo z dne 4. decembra 2019, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo/Komisija, C-342/18 P, EU:C:2019:1043, točka 60).

47 V teh okoliščinah Sodišče po opredelitvi generalne pravobranilke meni, da ni treba odrediti ponovnega odprtja ustnega dela postopka.

Nasprotni pritožbi

48 Z nasprotnima pritožbama, ki ju je vložila Komisija, se izpodbija dopustnost tožbe na prvi stopnji, kar je predhodno vprašanje glede na vsebinska vprašanja, ki so izpostavljena v glavnih pritožbah. Zato je treba najprej preučiti nasprotni pritožbi (glej v tem smislu sodbo z dne 3. decembra 2020, Changmao Biochemical Engineering/Distillerie Bonollo in drugi, C-461/18 P, EU:C:2020:979, točka 43).

49 Komisija v utemeljitev svojih nasprotnih pritožb navaja dva pritožbena razloga.

Prvi pritožbeni razlog

Trditve strank

50 Komisija s prvim pritožbenim razlogom, navedenim v podporo nasprotnih pritožb, Splošnemu sodišču očita, da je v točkah od 36 do 43 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, ker je pojem „objava“ v smislu člena 263, šesti odstavek, PDEU razlagalo široko. Splošno sodišče naj bi tako napačno menilo, da vsaka objava v Uradnem listu ustreza temu pojmu ne glede na to, ali je taka objava pogoj za začetek veljavnosti zadevnega akta v skladu s členom 297 PDEU in ali je predvidena v sami Pogodbi.

51 Na prvem mestu, razlaga Splošnega sodišča naj bi bila v nasprotju s sodno prakso Sodišča, kot izhaja iz sodbe z dne 17. maja 2017, Portugalska/Komisija (C-339/16 P, EU:C:2017:384, točke od 34 do 40), ter sklepov z dne 31. januarja 2019, Iordăchescu/Parlament in drugi (C-426/18 P, EU:C:2019:89, točka 22), in z dne 5. septembra 2019, Fryč/Komisija (C-230/19 P, EU:C:2019:685, točka 15). V tej sodni praksi naj bi Sodišče potegnilo vzporednico med členom 263, šesti odstavek, PDEU in členom 297 PDEU v tem smislu, da rok za vložitev tožbe začne teči z objavo zadevnega akta le, če je ta objava pogoj za začetek veljavnosti tega akta in če je določena s Pogodbo.

52 Ta pristop naj bi potrjevale jezikovna, sistematska in teleološka razlaga člena 263, šesti odstavek, PDEU.

53 Kar zadeva, na eni strani, besedilo te določbe, Komisija trdi, da se v vseh jezikovnih različicah, razen v nemški, izraza „objava“ in „uradno obvestilo“ pojavljata tako v členu 263, šesti odstavek, PDEU kot tudi v členu 297 PDEU, kar dokazuje obstoj vzporednosti med tema določbama.

54 Na drugi strani, kar zadeva smisel in namen člena 263, šesti odstavek, PDEU, naj bi bili roki za vložitev tožbe, predpisani s to določbo, del cilja pravne varnosti. Če bi pravni subjekt želel izpodbijati akt, bi to načeloma moral storiti v dveh mesecih od datuma, ko je bil seznanjen s končno različico njegove vsebine. V primeru splošnih aktov, ki niso naslovljeni na določene osebe, naj bi bil ta datum datum objave v Uradnem listu. Za akte, v katerih je naveden naslovnik, naj bi bil navedeni datum datum, ko je bil naslovnik uradno obveščen. Če gre za akt, katerega objava ali uradno obvestilo ni potrebno, bi lahko to, da se z njim oseba seznani, le izjemoma in podredno pomenilo dogodek, ki sproži začetek teka roka za vložitev tožbe. Tako naj bi vzporednost med členom 263, šesti odstavek, PDEU in členom 297 PDEU zagotavljala, da poznejša objava akta v Uradnem listu v informativne namene ne bi povzročila podaljšanja rokov za vložitev tožbe in posledično pravne negotovosti.

55 Na drugem mestu, objava sklepa Komisije, s katerim se konča formalni postopek preiskave, v Uradnem listu se naj ne bi smela izenačiti z „objavo“ v smislu člena 297(2), drugi pododstavek, PDEU. Zato naj ne bi pomenila začetka teka roka za vložitev tožbe.

56 Po eni strani naj bi bil tak sklep naslovljen na zadevno državo članico in naj bi bila o njem uradno obveščena le ona. V skladu s členom 297(2), tretji pododstavek, PDEU naj bi začel veljati s tem uradnim obvestilom in ne z objavo v Uradnem listu, katere namen naj bi bil zgolj obveščanje javnosti, vključno z upravičenci do pomoči, od katerih bi morala zadevna država članica to pomoč izterjati celo pred objavo sklepa. Po drugi strani naj ta objava ne bi izhajala iz Pogodbe DEU, temveč iz člena 32 Uredbe 2015/1589 v povezavi z njeno uvodno izjavo 39. V teh okoliščinah naj bi se bilo treba za določitev začetka teka roka za vložitev tožbe, v katerem lahko

podjetje upravičenec izpodbija sklep, s katerim se konča formalni postopek preiskave, opreti na dejansko seznanitev s tem sklepom. Če ni predhodne seznanitve, ki jo je mogoče dokazati, naj bi se datum objave akta v Uradnem listu na podlagi pravne fikcije štel za datum dejanske seznanitve.

57 Na tretjem mestu, Komisija navaja vrsto trditev, ki po njenem mnenju utemeljujejo njeno razlago člena 263, šesti odstavek, PDEU.

58 Prvič, sklicuje se na sistematiko te določbe, da bi dokazala, da sta objava akta in uradno obvestilo o aktu izenačena in da je seznanitev podredni dogodek v primerjavi s prvima dvema. To razmerje podrednosti naj bi bilo z razlago Splošnega sodišča porušeno, saj bi moral, če bi bila objava na podlagi člena 32 Uredbe 2015/1589 enakovredna objavi na podlagi člena 297(1) PDEU, rok za vložitev tožbe začeti teči na dan te objave tudi za zadevno državo članico in kljub uradnemu obvestilu.

59 Drugič, Komisija meni, da razlaga, ki jo je sprejelo Splošno sodišče, pripelje do neenakosti orožij med podjetji, od katerih je bila pomoč izterjana, in njihovimi konkurenti, ki pomoči niso prejeli. Medtem ko naj bi prvi v praksi od zadevne države članice prejeli izvod sklepa, naj bi morali drugi v skladu s členom 32 Uredbe 2015/1589 počakati na objavo sklepa v Uradnem listu, tako da bi bili dejanski roki za vložitev tožbe za ta podjetja drugačni. Taka razlaga naj bi povzročila tudi neenakost med Komisijo in podjetji, od katerih je treba pomoč izterjati. Komisija naj bi namreč imela dva meseca časa, da odgovori na tožbo, ki jo vloži podjetje upravičenec, medtem ko naj bi imela ta podjetja zaradi te razlage več časa za pripravo tožbe.

60 Tretjič, Splošno sodišče naj bi napačno razlagalo sodbo z dne 10. marca 1998, Nemčija/Svet (C-122/95, EU:C:1998:94). Drugače od spornega sklepa naj namreč v odločbi, ki se je obravnavala v zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, ne bi bil naveden noben naslovnik.

61 Četrtič, v točki 38 izpodbijane sodbe, v kateri je Splošno sodišče poudarilo, da je družba AZ lahko legitimno pričakovala, da bo sporni sklep objavljen v Uradnem listu, naj se ne bi upoštevalo, da so roki za vložitev tožbe del kogentnega prava.

62 Zvezna republika Nemčija trdi, da prvi pritožbeni razlog ni utemeljen. Družba AZ predlaga, naj se ta pritožbeni razlog zavrže kot delno nedopusten in zavrne kot delno neutemeljen.

Presoja Sodišča

– *Dopustnost prvega pritožbenega razloga*

63 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da čeprav je res, da se Sodišču, katerega pristojnost glede pritožb je omejena, ne sme predložiti spor, ki je širši od tistega, o katerem je odločalo Splošno sodišče (sodba z dne 1. junija 1994, Komisija/Brazzelli Lualdi in drugi, C-136/92 P, EU:C:1994:211, točka 59), ostaja dejstvo, da lahko pritožnik vloži pritožbo, v kateri se pred Sodiščem sklicuje na razloge, ki izhajajo iz izpodbijane sodbe in s katerimi izpodbija njeno utemeljenost s pravnega vidika (sodbi z dne 29. novembra 2007, Stadtwerke Schwäbisch Hall in drugi/Komisija, C-176/06 P, EU:C:2007:730, točka 17, in z dne 26. februarja 2020, SEAE/Alba Aguilera in drugi, C-427/18 P, EU:C:2020:109, točka 54).

64 S prvim razlogom svojih nasprotnih pritožb Komisija izpodbija presojo ugovora nedopustnosti, ki ga je uveljavljala pred Splošnim sodišče in je temeljil na prepozni vložitvi tožbe družbe AZ, s strani Splošnega sodišča. Sklicevanje na precedense v sodni praksi, na katere se ni sklicevala pred Splošnim sodiščem, v tem okviru pomeni torej zgolj razširitev utemeljitve in ga je torej treba razglasiti za dopustno (glej po analogiji sodbe z dne 19. maja 1983, Verros/Parlament, 306/81, EU:C:1983:143, točka 9; z dne 26. aprila 2007, Alcon/UUNT, C-412/05 P, EU:C:2007:252, točka 40, in z dne 5. marca 2024, Kočner/Europol, C-755/21 P, EU:C:2024:202, točka 41).

65 Iz tega izhaja, da je ta pritožbeni razlog v nasprotju s trditvami družbe AZ dopusten v celoti.

– *Utemeljenost prvega pritožbenega razloga*

66 Komisija s prvim pritožbenim razlogom, navedenim v utemeljitev nasprotnima pritožbama, izpodbija utemeljenost presoj Splošnega sodišča v točkah od 36 do 43 izpodbijane sodbe. Po njenem mnenju v nasprotju z odločitvami Splošnega sodišča v teh točkah rok za tožbo za razglasitev ničnosti spornega sklepa za družbo AZ ni začel teči od datuma objave tega sklepa v Uradnem listu, temveč od datuma, ko se je ta družba dejansko seznanila s tem sklepom.

67 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je Splošno sodišče v točkah od 36 do 43 izpodbijane sodbe zavrnilo ugovor nedopustnosti, ki ga je Komisija uveljavljala zaradi prepozne vložitve tožbe družbe AZ za razglasitev ničnosti spornega sklepa.

68 Iz povezane razlage točk od 36 do 38 navedene sodbe izhaja, da je Splošno sodišče menilo, da rok za vložitev tožbe v obravnavani zadevi teče od datuma objave spornega sklepa v Uradnem listu, torej 16. januarja 2019, in da je bil ta rok upoštevan.

69 V podporo tej ugotovitvi je Splošno sodišče v točki 37 navedene sodbe spomnilo, da je merilo dneva seznanitve z aktom kot začetek teka tega roka podredno glede na merili objave ali uradnega obvestila o aktu. Čeprav je poudarilo, da objava spornega sklepa ni bila pogoj za njegovo učinkovanje, je v točki 38 iste sodbe navedlo, da je ta sklep moral biti objavljen v Uradnem listu v skladu s členom 32(3) Uredbe 2015/1589, tako da je lahko družba AZ legitimno pričakovala, da bo navedeni sklep objavljen.

70 V zvezi s tem je treba spomniti, da se v skladu s členom 263, šesti odstavek, PDEU „[p]ostopki iz tega člena […] glede na posamezni primer sprožijo v dveh mesecih od objave akta ali njegovega uradnega obvestila tožniku, če tega ni bilo, pa od dneva, ko je zanj izvedel“.

71 Iz besedila te določbe, zlasti iz izrazov „glede na posamezni primer“ in „če tega ni bilo“, jasno izhaja, da je začetek teka roka za vložitev tožbe določen glede na zadevni položaj in da so tri merila za začetek teka tega roka razvrščena hierarhično.

72 Tako začne rok za vložitev ničnostne tožbe primarno teči od objave akta ali njegovega uradnega obvestila tožniku. Ti dve glavni merili sta v okviru te določbe izenačeni, saj nobeno od njiju ni podredno v razmerju do drugega (glej v tem smislu sodbo z dne 17. maja 2017, Portugalska/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, točka 38).

73 Po drugi strani, kot je Splošno sodišče pravilno poudarilo v točki 37 izpodbijane sodbe, je merilo dneva seznanitve z izpodbijanim aktom kot začetek teka roka za vložitev tožbe podredno glede na merili objave ali uradnega obvestila o tem aktu (glej v tem smislu sodbo z dne 10. marca 1998, Nemčija/Svet, C-122/95, EU:C:1998:94, točka 35), kar poleg tega v obravnavani zadevi ni sporno.

74 V obravnavani zadevi je bil sporni sklep, s katerim se je končal formalni postopek preiskave državne pomoči, naslovljen na zadevno državo članico, in sicer na Zvezno republiko Nemčijo, ki je bila o njem uradno obveščena v skladu s členom 297(2), tretji pododstavek, PDEU. Hkrati je bil ta sklep objavljen v Uradnem listu v skladu s členom 32(3) Uredbe 2015/1589.

75 V takem primeru iz sodne prakse Sodišča izhaja, da za naslovnika akta, o katerem ga je bilo treba uradno obvestiti, torej za zadevno državo članico, rok za vložitev ničnostne tožbe teče od datuma tega uradnega obvestila, in to kljub temu, da je akt objavljen tudi v Uradnem listu (glej v tem smislu sodbo z dne 17. maja 2017, Portugalska/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, točka 37).

76 Po drugi strani iz jezikovne, teleološke in sistematične razlage člena 263, šesti odstavek, PDEU v povezavi s sodno prakso Sodišča izhaja, da rok za vložitev ničnostne tožbe za druge zainteresirane stranke, kakršna je družba AZ, teče od objave akta v Uradnem listu, tudi če ta objava ne temelji na členu 297(2), drugi pododstavek, PDEU, temveč na določbi sekundarne zakonodaje, kot je člen 32(3) Uredbe 2015/1589.

77 Prvič, ugotoviti je namreč treba, da besedilo člena 263, šesti odstavek, PDEU omenja „objavo“ aktov na splošno (glej v tem smislu sodbo z dne 26. septembra 2013, PPG in SNF/ECHA, C-625/11 P, EU:C:2013:594, točka 31). Tako to besedilo na ta pojem ne veže nobenega posebnega pogoja, zlasti kar zadeva pravno podlago te obveznosti objave.

78 V zvezi s tem je res, da je Sodišče, kot trdi Komisija, med drugim odločilo, da se pojem „objava“ v smislu člena 263, šesti odstavek, PDEU nanaša na objavo v Uradnem listu, ki je pogoj za začetek veljavnosti akta in je predvidena v Pogodbi DEU (glej v tem smislu sodbo z dne 17. maja 2017, Portugalska/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, točka 36; sklepa z dne 31. januarja 2019, Iordăchescu/Parlament in drugi, C-426/18 P, EU:C:2019:89, točka 22, in z dne 5. septembra 2019, Fryč/Komisija, C-230/19 P, EU:C:2019:685, točka 15).

79 V nasprotju s stališčem, ki ga zagovarja Komisija, pa ni mogoče sklepati, da je pojem „objava“ v smislu člena 263, šesti odstavek, PDEU omejen na ta primer.

80 Precedensov, navedenih v točki 78 te sodbe, ni mogoče razumeti ločeno, temveč so del sodne prakse Sodišča, ki pojem „objava“ v smislu člena 263, šesti odstavek, PDEU razlaga široko. Tako poleg primera iz te točke 78 v ta pojem spada tudi objava izpodbijanega akta v Uradnem listu, ki ni obveznost, določena s Pogodbo, temveč je ustaljena praksa institucij Evropske unije (glej v tem smislu sodbo z dne 10. marca 1998, Nemčija/Svet, C-122/95, EU:C:1998:94, točki 36 in 39), ali pa objava, ki izhaja iz določbe sekundarne zakonodaje, kot je člen 32(3) Uredbe 2015/1589 (glej v tem smislu sklep z dne 25. novembra 2008, S.A.BA.R./Komisija, C-501/07 P, EU:C:2008:652, točka 23), ali celo objava na spletni strani institucije, organa, urada ali agencije Unije, če je taka objava predvidena s sekundarno zakonodajo (glej v tem smislu sodbo z dne 26. septembra 2013, PPG in SNF/ECHA, C-625/11 P, EU:C:2013:594, točke od 30 do 32).

81 Drugič, v zvezi s cilji člena 263, šesti odstavek, PDEU je treba spomniti, da so v skladu z ustaljeno sodno prakso roki za vložitev tožbe na podlagi te določbe kogentni ter jih stranke in sodišče ne morejo spreminjati. Uvedeni so bili z namenom zagotoviti pravno varnost s tem, da se preprečuje časovno neomejeno izpodbijanje aktov Unije, ki imajo pravne učinke, in da se prepreči vsakršna diskriminacija ali samovoljno ravnanje pri izvajanju sodne oblasti (glej v tem smislu sodbi z dne 12. decembra 1967, Muller-Collignon/Komisija, 4/67, EU:C:1967:51, str. 479; z dne 23. januarja 1997, Coen, C-246/95, EU:C:1997:33, točka 21; sklepa z dne 16. novembra 2010,

Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert/Komisija, C-73/10 P, EU:C:2010:684, točka 52, in z dne 31. januarja 2019, Iordăchescu/Parlament in drugi, C-426/18 P, EU:C:2019:89, točka 21).

82 Po eni strani se v primeru sklepa, kot je sporni sklep, s katerim se konča formalni postopek preiskave državne pomoči, zdi, da je – drugače kot pri datumu seznanitve – datum objave akta v Uradnem listu zaradi pravne varnosti mogoče določiti objektivno in zanesljivo z vidika vseh zainteresiranih strank, ki o tem sklepu niso bile uradno obveščene. V zvezi s tem ni pomembno, ali so se lahko seznanile s tem aktom pred njegovo objavo.

83 To poleg tega pojasnjuje, zakaj ima datum objave v splošni sistematiki člena 263, šesti odstavek, PDEU in zaradi pravne varnosti prednost pred datumom seznanitve, ki je, kot je bilo opozorjeno v točki 73 te sodbe, podredno merilo za začetek teka roka za vložitev tožbe. Zato ni mogoče slediti predlogu Komisije, naj se dejansko obrne razmerje med tema dvema meriloma iz člena 263, šesti odstavek, PDEU.

84 Po drugi strani je v nasprotju z navedbami Komisije razlaga, sprejeta v točkah 76 in 80 te sodbe, tudi taka, da preprečuje vsakršno diskriminacijo ali samovoljno obravnavo pri izvajanju sodne oblasti in tako zagotavlja enakost orožij med upravičenci do državne pomoči in konkurenčnimi podjetji. Za vse te zainteresirane stranke začne namreč rok za vložitev tožbe teči na isti datum, in sicer na datum objave sklepa v Uradnem listu. Poleg tega, ker je Komisija avtorica takega sklepa in je odgovorna za njegovo objavo v Uradnem listu, se ne more utemeljeno sklicevati na domnevno neenakost orožij v svojo škodo.

85 Tretjič, kar zadeva kontekst, struktura pogodb prav tako nasprotuje strogemu vzporejanju pojmov „objava“ iz člena 263, šesti odstavek, oziroma iz člena 297(2), drugi pododstavek, PDEU, ki ga predlaga Komisija. V zvezi s tem namreč zadostuje ugotovitev, da čeprav ti določbi spadata v naslov I šestega dela Pogodbe DEU, ne urejata istega predmeta. Medtem ko je prva določba v poglavju 1, ki je posvečeno institucijam, in natančneje v oddelku 5, ki je posvečen Sodišču Evropske unije, je druga določba v poglavju 2, ki je posvečeno pravnim aktom Unije in postopkom za njihovo sprejetje.

86 Iz vseh teh razlogov je treba ugotoviti, da je Splošno sodišče v točkah od 36 do 43 izpodbijane sodbe pravilno razsodilo, da je rok za vložitev tožbe za družbo AZ začel teči na dan objave spornega sklepa v Uradnem listu.

87 Zato je treba prvi pritožbeni razlog, naveden v utemeljitev nasprotnih pritožb, zavrniti kot neutemeljen.

Drugi pritožbeni razlog

Trditve strank

88 Komisija z drugim pritožbenim razlogom, navedenim v utemeljitev nasprotnih pritožb, Splošnemu sodišču očita, da je v točki 41 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo.

89 Splošno sodišče naj bi s tem, da je v tej točki 41 navedlo, da „v obravnavanem primeru […] nikakor ni bilo dokazano, da je [družba AZ] ‚dokazano' vedela za [sporni] sklep" pred njegovo objavo, izkrivilo dejstva in dokaze. Iz dokazov, ki jih je Komisija predložila Splošnemu sodišču, naj bi bilo namreč razvidno, da je bila družba AZ seznanjena z obstojem spornega sklepa pred njegovo objavo v Uradnem listu, najpozneje 21. septembra 2018.

90 Zvezna republika Nemčija meni, da ker prvi pritožbeni razlog nasprotnih pritožb ni utemeljen, je drugi pritožbeni razlog brez pomena za izid teh pritožb. Družba AZ meni, da je ta drugi pritožbeni razlog nedopusten in vsekakor neutemeljen.

Presoja Sodišča

91 Splošno sodišče je v točki 41 izpodbijane sodbe poudarilo, da „v obravnavanem primeru […] nikakor ni bilo dokazano, da je [družba AZ] ‚dokazano' vedela za [sporni] sklep".

92 V zvezi s tem izraz „nikakor" kaže, da je ta razlog dodatni razlog izpodbijane sodbe. V skladu z ustaljeno sodno prakso pa trditve zoper razloge, ki so usmerjeni zoper dodatne razloge odločbe Splošnega sodišča, ne morejo povzročiti razveljavitve te odločbe in so torej brezpredmetne (sodba z dne 21. decembra 2023, United Parcel Service/Komisija, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, točka 55 in navedena sodna praksa).

93 Drugi pritožbeni razlog, naveden v utemeljitev nasprotnih pritožb, je torej treba zavrniti kot brezpredmeten, ne da bi bilo treba odločiti o njegovi dopustnosti.

94 Nasprotni pritožbi je torej treba zavrniti v celoti.

Glavni pritožbi

95 Družba AZ v utemeljitev pritožbe v zadevi C-792/21 P formalno navaja štiri pritožbene razloge. Vendar pa prva dva pritožbena razloga obravnava skupaj in med njima ne razlikuje. Zato je treba ugotoviti, da družba AZ v bistvu navaja tri pritožbene razloge. Prvi pritožbeni razlog, ki je razdeljen na štiri dele, je kršitev pravice do izjave in obveznosti obrazložitve. Drugi pritožbeni razlog, ki ga je mogoče razdeliti na štiri dele, je kršitev člena 107(1) PDEU. Tretji pritožbeni razlog je kršitev načela prepovedi diskriminacije.

96 Zvezna republika Nemčija, ki jo podpira družba AZ, v utemeljitev svoje pritožbe v zadevi C-793/21 P navaja en sam pritožbeni razlog, in sicer kršitev člena 107(1) PDEU. Ta pritožbeni razlog se v bistvu prekriva s prvimi tremi deli drugega pritožbenega razloga, ki ga je družba AZ ob podpori Zvezne republike Nemčije navedla v utemeljitev svoje pritožbe v zadevi C-792/21 P.

Prvi pritožbeni razlog v zadevi C-792/21 P

Trditve strank

97 Družba AZ s prvim pritožbenim razlogom, ki ga navaja v utemeljitev svoje pritožbe, trdi, da je Splošno sodišče kršilo njeno pravico do izjave, obveznost obrazložitve izpodbijane sodbe, člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in člen 6(1), prvi stavek, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu.

98 Ta pritožbeni razlog je razdeljen na štiri dele.

99 V prvem delu družba AZ Splošnemu sodišču očita, da ni izpolnilo svoje obveznosti obrazložitve in da je kršilo njeno pravico do izjave, ker je v točki 8 izpodbijane sodbe očitno napačno odločilo, da je bila omrežnina, ki se uporablja za aciklične odjemalce, izračunana po metodi fizične poti. V nasprotju s tem, kar naj bi v zvezi s tem menilo Splošno sodišče, in kot naj bi družba AZ poudarila na prvi stopnji, naj StromNEV iz leta 2005 za aciklične odjemalce nikoli ne bi predvidevala izračuna omrežnine na podlagi metode fizične poti. V zvezi s tem naj bi Splošno sodišče v točkah 117 in 127 izpodbijane sodbe napačno razumelo utemeljitev družbe AZ. Če bi Splošno sodišče pravilno razumelo to utemeljitev, se pri določitvi upoštevnega pravnega okvira ne bi oprlo zgolj na individualno omrežnino, predvideno v členu 19(2), prvi stavek, StromNEV iz leta 2005.

100 V drugem delu družba AZ Splošnemu sodišču očita, da v točkah 12, 68 in 101 izpodbijane sodbe ni upoštevalo njene utemeljitve v zvezi z določitvijo zneska sporne dodatne dajatve. Splošno sodišče naj bi s tem, ko je napačno domnevalo, da je bil ta znesek izračunan in določen za leto 2012 z odločbo BNetzA iz leta 2011, v točki 100 navedene sodbe napačno ugotovilo, da je obstajal državni nadzor nad to dodatno dajatvijo. Vendar so po mnenju družbe AZ operaterji omrežja tisti, ki imajo diskrecijsko pravico pri izračunavanju in določanju dodatne dajatve, ki zato ni predmet nobenega državnega nadzora ali predpisa.

101 V drugem delu družba AZ Splošnemu sodišču očita, da v točkah 95 in 96 izpodbijane sodbe ni upoštevalo njene utemeljitve v zvezi s povračilom vseh izgub prihodkov in vseh stroškov, povezanih s sporno oprostitvijo. Splošno sodišče naj bi s tem kršilo svojo obveznost obrazložitve in pravico družbe AZ do izjave. Če bi Splošno sodišče upoštevalo to trditev, bi moralo ugotoviti, da sporna dodatna dajatev ni dajatev.

102 Družba AZ v četrtem delu Splošnemu sodišču očita, da v točki 76 izpodbijane sodbe ni upoštevalo njene utemeljitve glede ničnosti odločbe BNetzA iz leta 2011. Splošno sodišče naj bi se s tem, ko je odločilo, da se je ta odločba dejansko uporabljala in da je lahko učinkovala, dokler ni bila razveljavljena oziroma dokler se ni ugotovila njena nezakonitost, oprlo na napačno razlago nacionalnega prava. Družba AZ namreč meni, da je bila ta odločba, ker je bila razveljavljena z retroaktivnim učinkom od 1. januarja 2012, nična od samega začetka.

103 Komisija predlaga, naj se prvi pritožbeni razlog zavrže kot delno nedopusten in vsekakor v celoti zavrne kot neutemeljen.

Presoja Sodišča

104 S prvim pritožbenim razlogom družba AZ Splošnemu sodišču v bistvu očita, da ni upoštevalo njene pravice do izjave in obveznosti obrazložitve izpodbijane sodbe, ker ni ustrezno upoštevalo več trditev, ki jih je predstavila. Ker naj tega ne bi storilo, naj bi to poleg tega pripeljalo do napačne presoje nemškega prava in sporne dodatne dajatve.

105 V zvezi s tem je treba, na prvem mestu, spomniti, da obveznost obrazložitve, ki jo ima Splošno sodišče na podlagi člena 36 Statuta Sodišča Evropske unije v povezavi s členom 53, prvi odstavek, tega statuta, temu sodišču nalaga, da jasno in nedvoumno navede razlogovanje, ki mu je sledilo, tako da se lahko zadevne osebe seznanijo z utemeljitvijo sprejetega sklepa in da lahko Sodišče opravi sodni nadzor (sodba z dne 14. oktobra 2010, Deutsche Telekom/Komisija, C-280/08 P, EU:C:2010:603, točki 135 in 136 ter navedena sodna praksa).

106 Vendar ta obveznost Splošnega sodišča ne zavezuje k obrazložitvi, ki bi izčrpno in drugemu za drugim sledila vsem razlogovanjem strank v sporu. Obrazložitev je torej lahko implicitna, če zadevnim osebam omogoča, da se seznanijo z razlogi, na katere se je oprlo Splošno sodišče, Sodišču pa, da ima na voljo dovolj elementov za nadzor v okviru pritožbe (sodba z dne 30. novembra 2016, Komisija/Francija in Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, točka 80 in navedena sodna praksa).

107 V obravnavani zadevi je treba v zvezi s prvim delom tega pritožbenega razloga na eni strani ugotoviti, da je točka 8 izpodbijane sodbe del predstavitve dejanskega stanja spora in ne del razlogov, na podlagi katerih je Splošno sodišče odločilo o tožbenih razlogih in trditvah strank. Na drugi strani je treba v zvezi s točkama 117 in 127 navedene sodbe poudariti, da vsebujeta povzetek nekaterih trditev, ki jih je družba AZ navedla pred Splošnim sodiščem in jih je to preučilo ter zavrnilo z obrazložitvijo v točkah od 128 do 132 iste sodbe ob upoštevanju sodne prakse, na katero je opozorilo v točkah od 122 do 125 izpodbijane sodbe. Trditev, da je bila v točki 8 izpodbijane sodbe kršena obveznost obrazložitve, je torej delno brezpredmetna in delno neutemeljena.

108 Kar zadeva drugi, tretji in četrti del tega pritožbenega razloga, je treba poudariti, da je Splošno sodišče v točkah od 53 do 115 izpodbijane sodbe preučilo in obrazloženo zavrnilo prvi del prvega tožbenega razloga, ki ga je družba AZ navedla na prvi stopnji in ki je temeljil na neobstoju pomoči, dodeljene iz državnih sredstev. V tem okviru je izrecno odločilo o več trditvah družbe AZ in zlasti v točkah 76 in 90 navedene sodbe zavrnilo njeno trditev o ničnosti odločbe BNetzA iz leta 2011, v točkah 95 in 96 iste sodbe njeno trditev o neobstoju popolne nadomestitve izgub in v točki 101 izpodbijane sodbe njeno trditev v zvezi z določitvijo zneska sporne dodatne dajatve.

109 Iz tega izhaja, da Splošno sodišče v nasprotju s trditvami družbe AZ ni kršilo svoje obveznosti obrazložitve, ker ni ustrezno upoštevalo teh trditev. Ker očitek družbe AZ o kršitvi njene pravice do izjave temelji na premisi, da Splošno sodišče ni upoštevalo njenih trditev, ga je treba prav tako zavrniti.

110 Poleg tega, ker se zdi, da družba AZ pod pretvezo domnevne kršitve obveznosti obrazložitve trdi, da bi moralo Splošno sodišče te trditve sprejeti, je treba ugotoviti, da je to vprašanje ločeno od vprašanja kršitve obveznosti obrazložitve in se nanaša na utemeljenost obrazložitve (glej po analogiji sodbo z dne 30. novembra 2016, Komisija/Francija in Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, točka 79).

111 Na drugem mestu, kar zadeva trditve v zvezi z napakami, ki naj bi jih Splošno sodišče storilo pri analizi nemškega prava, je treba spomniti, da iz člena 256(1), drugi pododstavek, PDEU in člena 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije izhaja, da je pritožba omejena na pravna vprašanja. Splošno sodišče je torej edino pristojno za ugotavljanje in presojo upoštevnih dejstev ter presojo dokazov. Presoja teh dejstev in dokazov, razen ob njihovem izkrivljanju, torej ne pomeni pravnega vprašanja, ki bi bilo kot tako predmet nadzora Sodišča v okviru pritožbe (sodba z dne 4. marca 2021, Komisija/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, točka 46 in navedena sodna praksa).

112 Sodišče je zato načeloma glede preizkusa presoje Splošnega sodišča v zvezi z nacionalnim pravom, ki na področju državnih pomoči pomeni presojo dejstev, v okviru pritožbe pristojno le za to, da preveri, ali je prišlo do izkrivljanja tega prava (sodbi z dne 3. aprila 2014, Francija/Komisija, C-559/12 P, EU:C:2014:217, točka 79, in z dne 14. decembra 2023, Komisija/Amazon.com in drugi, C-457/21 P, EU:C:2023:985, točka 20 in navedena sodna praksa). Izkrivljanje mora biti očitno razvidno iz listin v spisu, ne da bi bilo treba na novo presojati dejstva in dokaze (sodba z dne 3. aprila, Francija/Komisija, C-559/12 P, EU:C:2014:217, točka 80).

113 Poleg tega, kadar pritožnik trdi, da je Splošno sodišče izkrivilo dokaze, mora v skladu s členom 256 PDEU, členom 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije in členom 168(1)(d) Poslovnika Sodišča natančno navesti dokaze, ki naj bi jih to sodišče izkrivilo, in dokazati napake pri analizi, zaradi katerih je Splošno sodišče po njegovem mnenju izkrivilo dokaze (sodbi z dne 30. novembra 2016, Komisija/Francija in Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, točka 99, in z dne 28. aprila 2022, Yieh United Steel/Komisija, C-79/20 P, EU:C:2022:305, točka 53).

114 Prvič, v obravnavanem primeru je res, da je Splošno sodišče v točki 8 izpodbijane sodbe nemško pravo predstavilo nenatančno. V nasprotju s tem, kar bi bilo mogoče razumeti iz te točke, so se pred uvedbo sporne oprostitve po metodi fizične poti izračunavale le posamezne omrežnine za pasovne odjemalce, ne pa tudi tiste, ki veljajo za aciklične odjemalce. Vendar družba AZ v okviru tega pritožbenega razloga ni uspela dokazati, da je ta nenatančnost v fazi predstavitve dejanskega stanja spora vplivala na presojo Splošnega sodišča glede utemeljenosti tožbe na prvi stopnji.

115 Drugič, glede preostalega je treba ugotoviti, da družba AZ ni dokazala izkrivljanja nacionalnega prava, niti dejanskih okoliščin, niti njene utemeljitve pred Splošnim sodiščem. Zadovoljila se je v bistvu namreč s preprostimi trditvami, s katerimi je na splošno izpodbijala nekatere presoje tega sodišča.

116 Na tretjem mestu, ker se trditev v zvezi z neobstojem učinkov odločbe BNetzA iz leta 2011 prekriva z utemeljitvijo, ki jo je družba AZ navedla v okviru drugega dela drugega pritožbenega razloga, bo preučena v tem okviru.

117 Glede na vse navedeno in ob pridržku, navedenem v prejšnji točki, je treba prvi pritožbeni razlog, naveden v zadevi C-792/21 P, zavrniti kot delno brezpredmeten in kot delno neutemeljen.

Prvi trije deli drugega pritožbenega razloga v zadevi C-792/21 P in edini pritožbeni razlog v zadevi C-793/21 P

118 Družba AZ in Zvezna republika Nemčija Splošnemu sodišču očitata, da je kršilo člen 107(1) PDEU, ker je napačno presodilo, da je sporna oprostitev pomoč, dodeljena iz „državnih sredstev“, v smislu tega člena.

119 Njuna utemeljitev se v bistvu nanaša na tri vprašanja, ki so povezana, prvič, s pravnim merilom, na podlagi katerega je mogoče presojati obstoj ukrepa, dodeljenega iz „državnih sredstev“, drugič, z obstojem obvezne dajatve in, tretjič, z državnim nadzorom.

Pravno merilo, na podlagi katerega je mogoče presojati obstoj ukrepa, dodeljenega iz „državnih sredstev“

– *Trditve strank*

120 Družba AZ s prvim delom drugega pritožbenega razloga in Zvezna republika Nemčija s prvim delom edinega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču v bistvu očitata, da je pri presoji državne narave zadevnih sredstev uporabilo napačno pravno merilo.

121 Na prvem mestu, družba AZ in Zvezna republika Nemčija sta v okviru svojih pisanj, predloženih Sodišču, izpodbijali točko 77 oziroma točke od 64 do 66 in 77 izpodbijane sodbe, ker je Splošno sodišče napačno menilo, da sta za ugotovitev, ali imajo sredstva državno naravo, obvezno breme končnih odjemalcev ali strank in državni nadzor nad denarnimi sredstvi ali upravljavci teh denarnih sredstev lastnosti, ki naj bi bili „del alternative“, tako da je bilo po njegovem mnenju dovolj preveriti, ali je sporna dodatna dajatev obvezno breme, ki ga je mogoče primerjati z davku podobno dajatvijo. Šlo pa naj bi za kumulativni merili, kot naj bi izhajalo iz sodne prakse, ki je razvidna med drugim iz sodb z dne 17. julija 2008, Essent Netwerk Noord in drugi (C-206/06, EU:C:2008:413, točke 66, 69, 70, 72 in 75), z dne 28. marca 2019, Nemčija/Komisija (C-405/16 P, EU:C:2019:268, točka 72), z dne 15. maja 2019, Achema in drugi (C-706/17, EU:C:2019:407), in z dne 16. septembra 2021, FVE Holýšov I in drugi/Komisija (C-850/19 P, EU:C:2021:740).

122 Poleg tega je po mnenju Zvezne republike Nemčije ta razlaga Splošnega sodišča, ki temelji na alternativnih merilih, v nasprotju s točko 99 in naslednjimi izpodbijane sodbe, v katerih je Splošno sodišče preučilo obstoj državnega nadzora, čeprav je že ugotovilo obstoj obveznega bremena.

123 Na drugem mestu, po mnenju Zvezne republike Nemčije tega pristopa Splošnega sodišča ne podpirata niti člena 30 in 110 PDEU, katerih namen je v bistvu odprava in prepoved protekcionističnih ukrepov.

124 Družba AZ pa v zvezi s tem trdi, da je Splošno sodišče v točkah 83 in 86 izpodbijane sodbe napačno preučilo obstoj obveznosti plačila, naložene uporabniku omrežja, in ne končnemu odjemalcu, ter se v zvezi s tem sklicevalo na pojem „dajatev“ v smislu členov 30 in 110 PDEU. Sporna dodatna dajatev naj ne bi izpolnjevala meril iz sodne prakse Sodišča v zvezi s tem pojmom. Ta dodatna dajatev naj bi se razlikovala od dajatev, ki so bile obravnavane v zadevah, iz katerih izhaja navedena sodna praksa.

125 Na tretjem mestu, Zvezna republika Nemčija trdi, da je razlaga člena 107(1) PDEU, v skladu s katero bi bilo treba domnevati, da je vsaka dajatev državnega izvora, ne glede na cilje, ki se s to določbo uresničujejo, pravno napačna. Taka razlaga naj bi imela posledico, ki ni predvidena v pogodbah, in sicer da bi vsako reguliranje tržnih cen pripeljalo do uporabe državnih sredstev in bi ga bilo zato v skladu s členom 108 PDEU treba priglasiti. Taka regulacija pa naj bi spadala na področje prostega pretoka blaga in ne na področje uporabe pravil o državnih pomočeh.

126 Na četrtem mestu, družba AZ trdi, da je Splošno sodišče v točkah 101, 104 in 110 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, ker je menilo, da dodelitev sredstev, ki jo je naložila država, v obravnavanem primeru dokazuje obstoj državnega nadzora.

127 Komisija odgovarja, da je prvi del drugega pritožbenega razloga, ki ga je navedla družba AZ, delno nedopusten in delno neutemeljen. Meni, da je prvi del edinega pritožbenega razloga, ki ga je navedla Zvezna republika Nemčija, kot tak brezpredmeten.

– *Presoja Sodišča*

128 Družba AZ in Zvezna republika Nemčija Splošnemu sodišču v bistvu očitata, da je uporabilo napačno pravno merilo, da bi ugotovilo, ali zneski, ki izhajajo iz sporne dodatne dajatve, izvirajo iz „državnih sredstev“ v smislu člena 107(1) PDEU.

129 V skladu z ustaljeno sodno prakso morajo biti za opredelitev „državne pomoči“ v smislu člena 107(1) PDEU izpolnjeni štirje pogoji, in sicer da gre za državni poseg ali poseg „iz državnih sredstev“, da ta poseg lahko prizadene trgovino med državami članicami, da navedeni poseg daje selektivno prednost prejemniku tega posega in da ta poseg izkrivlja ali bi lahko izkrivljal konkurenco (sodba z dne 12. januarja 2023, DOBELES HES, C-702/20 in C-17/21, EU:C:2023:1, točka 31 in navedena sodna praksa).

130 V zvezi s prvim od teh pogojev iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je ukrep mogoče opredeliti za državni poseg ali za pomoč, dodeljeno „iz državnih sredstev“, če je ukrep, prvič, neposredno ali posredno dodeljen iz teh sredstev in, drugič, če je ukrep mogoče pripisati državi članici (sodba z dne 12. januarja 2023, DOBELES HES, C-702/20 in C-17/21, EU:C:2023:1, točka 32 in navedena sodna praksa).

131 Natančneje, glede pogoja, da se prednost dodeli „iz državnih sredstev“, je Sodišče v svoji sodni praksi opredelilo dve merili, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, da so sredstva, iz katerih je bila dodeljena tarifna ugodnost na podlagi nacionalne zakonodaje, „državna sredstva“ v smislu člena 107(1) PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 12. januarja 2023, DOBELES HES, C-702/20 in C-17/21, EU:C:2023:1, točke 34, 38, 39 in 42).

132 Na prvem mestu, sredstva, ki se zbirajo s pristojbino ali drugimi obveznimi dajatvami na podlagi nacionalne zakonodaje ter se upravljajo in razdeljujejo v skladu s to zakonodajo, so torej „državna sredstva“ v smislu člena 107(1) PDEU (sodba z dne 12. januarja 2023, DOBELES HES, C-702/20 in C-17/21, EU:C:2023:1, točka 38).

133 Na drugem mestu, dejstvo, da so zneski stalno pod javnim nadzorom in torej na voljo pristojnim nacionalnim organom, zadostuje, da se opredelijo za „državna sredstva“ v smislu te določbe (sodba z dne 12. januarja 2023, DOBELES HES, C-702/20 in C-17/21, EU:C:2023:1, točka 39 in navedena sodna praksa).

134 Merili, navedeni v točkah 132 in 133 te sodbe, sta alternativni merili, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, da je ukrep dodeljen iz „državnih sredstev“ v smislu člena 107(1) PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 12. januarja 2023, DOBELES HES, C-702/20 in C-17/21, EU:C:2023:1, točka 42), kar sta družba AZ in Zvezna republika Nemčija priznali na obravnavi v odgovoru na vprašanje Sodišča glede področja uporabe sodbe z dne 12. januarja 2023, DOBELES HES (C-702/20 in C-17/21, EU:C:2023:1).

135 Iz tega izhaja, prvič, da je Splošno sodišče v točkah od 64 do 66 in 77 izpodbijane sodbe brez napačne uporabe prava odločilo, da se državna narava sredstev v smislu člena 107(1) PDEU lahko ugotovi z dvema alternativnima pogojema, in sicer, prvič, z obstojem obveznega bremena, naloženega končnim odjemalcem ali strankam in, drugič, z državnim nadzorom nad upravljanjem sistema in zlasti nad skladi ali upravitelji teh skladov. Glede na odgovore družbe AZ in Zvezne republike Nemčije na obravnavi je treba vse trditve, s katerimi se ta presoja izpodbija, zavrniti.

136 Drugič, v nasprotju s trditvami Zvezne republike Nemčije Splošnemu sodišču ni mogoče očitati, da je v točkah od 99 do 112 izpodbijane sodbe menilo, da je primerno preučiti obstoj državnega nadzora nad sredstvi, zbranimi s sporno dodatno dajatvijo, ali nad operaterji omrežja, potem ko je v točki 98 navedene sodbe ugotovilo obstoj davku podobne dajatve ali obveznega bremena, ki pomeni uporabo državnih sredstev.

137 Res je, da Splošnemu sodišču ne bi bilo treba preverjati obstoja državnega nadzora glede na alternativno naravo dveh meril, ki jih je preverjalo. Vendar Splošnemu sodišču nič ne preprečuje, da bi, zlasti zaradi učinkovitega izvajanja sodne oblasti, svojo utemeljitev nadaljevalo z dodatnimi premisleki, kot so v obravnavanem primeru premisleki v zvezi z obstojem državnega nadzora, tako kot je to storilo Sodišče v točki 41 sodbe z dne 12. januarja 2023, DOBELES HES (C-702/20 in C-17/21, EU:C:2023:1).

138 Tretjič, v delu, v katerem Zvezna republika Nemčija trdi, da bi bila domneva, da je vsaka dajatev državnega izvora, v nasprotju s cilji člena 107(1) PDEU, njena trditev temelji na napačni premisi in napačni razlagi izpodbijane sodbe.

139 Na eni strani, kot je razvidno iz točke 132 te sodbe, „državna sredstva“ v smislu te določbe namreč niso sredstva, zbrana s katero koli dajatvijo, temveč le sredstva, ki so zbrana z obvezno dajatvijo, ki je določena z nacionalno zakonodajo ter se upravlja in razdeljuje v skladu s to zakonodajo. Na drugi strani si je Splošno sodišče, kot izhaja iz točk 77 in 78 izpodbijane sodbe, ravno prizadevalo, da bi preverilo, ali je sporno dodatno dajatev naložila država in ali je bila ta dajatev z zakonsko obveznostjo v celoti prenesena na končne dolžnike te dodatne dajatve.

140 Četrtič, v zvezi z utemeljitvijo družbe AZ in Zvezne republike Nemčije glede členov 30 in 110 PDEU je treba ugotoviti, da je Splošno sodišče v točki 86 izpodbijane sodbe upoštevalo sodno prakso v zvezi s tema določbama v dodatni obrazložitvi, ki jo je uvedlo z besedama „[p]oleg tega“. Iz tega je sklepalo, da ni pomembno, kdo je dolžan plačati dajatev, če se ta nanaša na proizvod ali dejavnost, ki je nujno povezana s proizvodom. Dodalo je, da je torej odločilni element dejstvo, da subjekti, ki so prejeli dajatev, niso samo zavezani k nakupu z lastnimi finančnimi sredstvi, ampak jih je država prav tako pooblastila za upravljanje državnih sredstev.

141 Ker se v tej točki obravnava dodatni razlog, je utemeljitev, s katero se ga kritizira, brezpredmetna.

142 Vsekakor je treba ugotoviti, da se Splošno sodišče na sodno prakso v zvezi s členoma 30 in 110 PDEU ni sklicevalo zato, da bi sporno dodatno dajatev presojalo z vidika teh določb, temveč zato, da bi potrdilo svojo analizo te dodatne dajatve z vidika člena 107(1) PDEU. Zato Splošnemu sodišču ni mogoče očitati, da je zamenjalo ločeni pravni ureditvi, ki izhajata iz prvih dveh od teh določb Pogodbe DEU oziroma iz tretje določbe.

143 Petič, v zvezi s trditvijo družbe AZ, da gre v bistvu za dajatev samo, če je dolžnik dajatve končni odjemalec, je treba ugotoviti, da se ta trditev nanaša konkretneje na presojo obstoja obveznega bremena. Ker je ta predmet drugega dela drugega pritožbenega razloga, ki ga je navedla družba AZ, bo ta trditev preučena v okviru omenjenega dela.

144 Šestič, kar zadeva trditve družbe AZ, s katerimi izpodbija točke 101, 104 in 110 izpodbijane sodbe, je treba poudariti, da se te točke in te trditve nanašajo na presojo Splošnega sodišča glede obstoja državnega nadzora. Ker je ta predmet tretjega dela drugega pritožbenega razloga, ki ga je navedla družba AZ, je treba napotiti na analizo tega zadnjega dela spodaj.

145 Iz navedenih razlogov izhaja, da je treba ob pridržkih, navedenih v točkah 143 in 144 te sodbe, prvi del drugega pritožbenega razloga, ki ga je navedla družba AZ, in prvi del edinega pritožbenega razloga, ki ga je navedla Zvezna republika Nemčija, zavrniti kot delno brezpredmetna in kot delno neutemeljena.

Obstoj obvezne dajatve

– *Trditve strank*

146 Družba AZ v drugem delu drugega pritožbenega razloga in Zvezna republika Nemčija v drugem delu edinega pritožbenega razloga v bistvu trdita, da je Splošno sodišče v točkah 68 in od 75 do 115 izpodbijane sodbe napačno uporabilo člen 107(1) PDEU, ker je sporno dodatno dajatev opredelilo kot davku podobno dajatev ali obvezno breme.

147 Družba AZ trdi, prvič, da Splošno sodišče ni upoštevalo nacionalnega prava s tem, da je napačno ugotovilo, da so bili operaterji omrežja dolžni pobirati sporno dodatno dajatev. Pri tem naj bi se Splošno sodišče napačno oprlo zgolj na odločbo BNetzA iz leta 2011. Vendar naj bi nemška sodišča to odločbo razglasila ne le za nezakonito, temveč tudi za nično od samega začetka, tako da v nasprotju s tem, kar naj bi Splošno sodišče razsodilo v točki 76 izpodbijane sodbe, naj ta odločba ne bi mogla imeti nobenega učinka. Splošno sodišče naj bi v zvezi s tem napačno menilo, da je trditev družbe AZ, ki jo je predstavila v odgovoru na vprašanja Splošnega sodišča, prepozna. Po mnenju družbe AZ je bilo treba delovanje mehanizma sporne dodatne dajatve presojati glede na StromNEV iz leta 2013, ki se je po razveljavitvi člena 19(2), sedmi stavek, StromNEV iz leta 2011 uporabljala z učinkom za nazaj od 1. januarja 2012. Vendar pa naj ti uredbi niti ne bi določali obveznosti operaterjev omrežja, da pobirajo sporno dodatno dajatev, niti naj ne bi pooblastili BNetzA, da bi tem operaterjem naložila tako obveznost. Poleg tega naj v sodbi Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) z dne 6. oktobra 2015, na katero se je Splošno sodišče sklicevalo v točki 85 izpodbijane sodbe, taka obveznost ne bi bila navedena.

148 Drugič, družba AZ trdi, da nacionalno pravo ne nalaga obveznosti plačila sporne dodatne dajatve niti uporabnikom omrežja, ki jih je Splošno sodišče napačno imenovalo „končni odjemalci“, niti končnim odjemalcem v pravem pomenu besede. Tudi ob domnevi, da je bila z odločbo BNetzA iz leta 2011 operaterjem omrežja naložena obveznost pobiranja te dodatne dajatve, taka obveznost naj v nasprotju s tem, kar je Splošno sodišče razsodilo v točkah 85, 88 in 90 izpodbijane sodbe, ne bi mogla zadostovati, da se uporabnikom omrežja hkrati naloži obveznost plačila dodatne dajatve. Obveznost plačila je bilo mogoče določiti le s pogodbenim dogovorom, sklenjenim za vsak primer posebej, saj za leti 2012 in 2013 ni bilo nobene zakonske zahteve v zvezi s sprejetjem ali vsebino pogodbene obveznosti, da se sporna dodatna dajatev prevali na uporabnike omrežja. Družba AZ meni, da se je moral dejansko vsak dobavitelj električne energije kot uporabnik omrežja odločiti,

ali bo sporno dodatno dajatev prevalil na končne odjemalce, česar naj Splošno sodišče ne bi preučilo. Tudi če bi se vsi dobavitelji odločili, da bodo sistematično prevalili navedeno dodatno dajatev na končne odjemalce, taka praksa ne bi zadostovala za ugotovitev obstoja zakonske obveznosti.

149 Tretjič, družba AZ v nasprotju z navedbami Splošnega sodišča v točkah od 91 do 96 izpodbijane sodbe meni, da operaterji omrežja niso prejeli popolne nadomestitve izgube prihodkov in stroškov, nastalih zaradi sporne oprostitve. Zlasti v primeru insolventnosti pasovnega odjemalca, ki je bil upravičen do te oprostitve, čeprav pogoji niso bili izpolnjeni, naj bi tako odločba BNetzA iz leta 2011 kot tudi veljavni pravni okvir preprečevala nadomestitev izgube terjatev operaterja omrežja v razmerju do takega odjemalca. Poleg tega naj bi Splošno sodišče izkrivilo nacionalni pravni okvir, ko je v točki 96 navedene sodbe zavrnilo trditev družbe AZ, da so operaterji zaprtih distribucijskih sistemov zaradi spornih oprostitev utrpeli izgube prihodkov.

150 Zvezna republika Nemčija trdi podobno, in sicer, na eni strani, da je Splošno sodišče zlasti v točkah 78, 83, 84 in 86 izpodbijane sodbe napačno ugotovilo, da za odločitev, da je v tem primeru obstajalo obvezno breme, ni bilo odločilno razmerje med dobaviteljem in končnim odjemalcem električne energije, z napačno obrazložitvijo, da se sporna dodatna dajatev ne pobira za porabo električne energije, temveč za uporabo omrežja. Na drugi strani naj bi se Splošno sodišče v točkah 85 in od 87 do 90 navedene sodbe brez vsakršne obrazložitve napačno sklicevalo na obveznost pobiranja in iz tega napačno izpeljalo obveznost plačila sporne dodatne dajatve, predvideno z nacionalno zakonodajo. Ker ni bilo zakonske obveznosti plačila te dodatne dajatve, naj bi bila lahko naložena le na podlagi pravil civilnega prava. Razlogovanje Splošnega sodišča, na podlagi katerega je prišlo do te ugotovitve in tega sklepa, naj bi bilo v nasprotju s sodno prakso Sodišča.

151 Komisija odgovarja, da so trditve družbe AZ, odvisno od primera, nedopustne, brezpredmetne ali neutemeljene. Meni, da trditve, ki jih je navedla Zvezna republika Nemčija, temeljijo na napačni razlagi izpodbijane sodbe in sodne prakse Sodišča ter da so vsekakor brezpredmetne.

– *Presoja Sodišča*

152 Kot izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 132 te sodbe, so sredstva, ki se zbirajo s pristojbino ali drugimi obveznimi dajatvami na podlagi nacionalne zakonodaje ter se upravljajo in razdeljujejo v skladu s to zakonodajo, „državna sredstva“ v smislu člena 107(1) PDEU.

153 V obravnavani zadevi je Splošno sodišče po presoji sporne dodatne dajatve v točkah od 78 do 97 izpodbijane sodbe v točki 98 iste sodbe ugotovilo, da ta dodatna dajatev vključuje uporabo državnih sredstev. V utemeljitev te ugotovitve je poudarilo, da je bila z odločbo BNetzA iz leta 2011 operaterjem distribucijskega sistema naložena obveznost, da od uporabnikov omrežja poberejo sporno dodatno dajatev in tako ustvarjene prihodke prenesejo na operaterje prenosnih sistemov. Prav tako je menilo, da je mehanizem te dodatne dajatve operaterjem omrežja zagotavljal popolno nadomestitev izgube prihodka zaradi sporne oprostitve, saj je bil znesek navedene dodatne dajatve prilagojen višini sredstev, potrebnih zaradi te oprostitve. Poudarilo je tudi, da je bil ta znesek določen v skladu z metodo iz odločbe BNetzA iz leta 2011, pri čemer je bilo pojasnjeno, da je bil v tej odločbi za leto 2012 določen izhodiščni znesek te dodatne dajatve.

154 Družba AZ in Zvezna republika Nemčija izpodbijata te presoje s tremi sklopi trditev.

155 Na prvem mestu, družba AZ Splošnemu sodišču očita, da je obveznost pobiranja sporne dodatne dajatve izpeljalo iz odločbe BNetzA iz leta 2011, čeprav so nemška sodišča to odločbo razglasila za nično in zakonodajni okvir BNetzA ni dovoljeval naložiti take obveznosti.

156 V zvezi s tem je Splošno sodišče, prvič, v točkah 76 in 90 izpodbijane sodbe ugotovilo, da so bile trditve v zvezi z neobstojem učinkov odločbe BNetzA iz leta 2011 pred njim navedene prepozno.

157 Pri tej ugotovitvi ne gre za napačno uporabo prava.

158 Ni namreč sporno, da je družba AZ te trditve pred Splošnim sodiščem navedla šele v fazi odgovora na vprašanja Splošnega sodišča. Navedenih trditev poleg tega ni mogoče šteti za razširitev prvega tožbenega razloga, navedenega v tožbi na prvi stopnji, ki se nanaša na neobstoj „državne pomoči“ v smislu člena 107(1) PDEU, ker se s tem tožbenim razlogom ni izpodbijal sam obstoj učinkov odločbe BNetzA iz leta 2011, temveč je bil njegov namen kritizirati presoje, ki jih je Komisija izpeljala iz te odločbe. Zato je Splošno sodišče pravilno uporabilo določbe člena 84(1) svojega poslovnika, ko je ugotovilo, da so te trditve nedopustne, ker so bile navedene prepozno.

159 Drugič, vsekakor je treba poudariti, da trditev iz točke 155 te sodbe ni mogoče sprejeti.

160 Niti morebitna nezakonitost sheme pomoči zlasti z vidika nacionalnega prava niti razveljavitev te sheme ji namreč ne odvzameta njene narave „državne pomoči“, če je ta shema kljub taki nezakonitosti ali razveljavitvi učinkovala v praksi (glej v tem smislu sodbi z dne 3. marca 2005, Heiser, C-172/03, EU:C:2005:130, točka 38, in z dne 21. decembra 2016, Komisija/Aer Lingus in Ryanair Designated Activity, C-164/15 P in C-165/15 P, EU:C:2016:990, točka 69), kot je Splošno sodišče v bistvu pravilno razsodilo v točkah 76 in 90 izpodbijane sodbe. Poleg tega, kot je Splošno sodišče tudi pravilno poudarilo v točki 76 navedene sodbe, bi bila učinkovitost pravil na področju državnih pomoči močno oslabljena, če bi bilo mogoče njihovo uporabo zavrniti zgolj zaradi dejstva, da je bil ukrep pomoči, ki se je v praksi izvajal, pozneje razglašen za ničnega *ab initio*. Tako v zvezi s tem ni pomembno, da je morebitna razveljavitev sheme pomoči retroaktivna, saj se je v določenem obdobju shema dejansko izvajala v praksi (glej po analogiji sodbo z dne 6. novembra 2012, Komisija/Madžarska, C-286/12, EU:C:2012:687, točki 44 in 45).

161 V zvezi s sodbo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) z dne 6. oktobra 2015, navedeno v točki 85 izpodbijane sodbe, je treba poudariti, da je Splošno sodišče zgolj poudarilo, da je to nemško sodišče odločilo, da je sporna dodatna dajatev dajatev, s katero naj bi se pokrile finančne izgube, ki so nastale operaterjem omrežja. Iz tega izhaja, da v delu, v katerem družba AZ očita Splošnemu sodišču, da je iz navedene sodbe napačno sklepalo o obveznosti pobiranja sporne dodatne dajatve, njena trditev temelji na napačni razlagi izpodbijane sodbe.

162 Na drugem mestu, družba AZ in Zvezna republika Nemčija trdita, da je Splošno sodišče napačno ugotovilo, da so bili sporno dodatno dajatev dolžni plačevati končni odjemalci, ki so bili poleg tega napačno opredeljeni tako, da so vključevali uporabnike omrežja.

163 Prvič, kar zadeva določitev končnih dolžnikov za plačilo sporne dodatne dajatve, je Splošno sodišče v točki 83 izpodbijane sodbe odločilo, da se ta dodatna dajatev nanaša le na razmerje med operaterji omrežja in uporabniki omrežja, saj se zaračunava zaradi uporabe omrežja in ne zaradi porabe električne energije. V točki 84 navedene sodbe je iz tega sklepalo, da vprašanje, ali so morali dobavitelji električne energije navedeno dodatno dajatev prenesti na končne odjemalce

električne energije, ni upoštevno. Po njegovem mnenju so bili namreč končni dolžniki dodatne dajatve uporabniki omrežja, torej dobavitelji in končni odjemalci, ki so bili neposredno priključeni na omrežje, in ne drugi končni odjemalci.

164 S tega vidika sta ugotovitev, da se sporna dodatna dajatev zaračuna kot posledica uporabe omrežja, in ugotovitev, da je treba uporabnike omrežja šteti za končne odjemalce, stvar dejanske presoje. Vendar v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 111 te sodbe, Sodišče ne more preverjati take presoje, če ni nobenega očitka o izkrivljanju.

165 Drugič, kar zadeva obstoj obveznosti plačila uporabnikov omrežja, je iz točk 85 in od 87 do 89 izpodbijane sodbe razvidno, da je Splošno sodišče sprejelo presojo Komisije, da je bila z odločbo BNetzA iz leta 2011 operaterjem distribucijskega sistema naložena obveznost pobiranja in prevalitve sporne dodatne dajatve ter da je bilo v tej odločbi določeno, da se prihodki, ustvarjeni s to dodatno dajatvijo, vsak mesec prenesejo na različne operaterje prenosnih sistemov. Iz tega je sklepalo, da je sporna dodatna dajatev, ki jo je uvedel upravni organ z regulativnim ukrepom, obvezna za uporabnike omrežja.

166 V skladu s sodno prakso Sodišča, v kateri je pojasnjeno merilo, navedeno v točkah 132 in 152 te sodbe, so zneski, izhajajoči iz dodatka, ki ga je odjemalcem električne energije naložila država, davek na električno energijo in izvirajo iz „državnih sredstev“ v smislu člena 107(1) PDEU. Da bi se sredstva štela za taka, morajo izvirati iz obveznih prispevkov, ki so naloženi z zakonodajo zadevne države članice, ter se upravljati in razdeljevati v skladu s to zakonodajo, ne glede na to, ali mehanizem financiranja *stricto sensu* spada v kategorijo davčnih odtegljajev v nacionalnem pravu. Nasprotno, ni dovolj, da upravljavci omrežja v prodajno ceno električne energije svojim končnim odjemalcem prenesejo dodatne stroške zaradi njihove obveznosti nakupa električne energije, proizvedene iz nekaterih virov energije, po zakonsko določenih tarifah, če to nadomestilo ne izhaja iz pravne obveznosti. V takem primeru se namreč dajatev ne bi mogla šteti za obvezno (glej v tem smislu sodbo z dne 12. januarja 2023, DOBELES HES, C-702/20 in C-17/21, EU:C:2023:1, točke od 34 do 37 in navedena sodna praksa).

167 V obravnavani zadevi je iz dejanskih ugotovitev Splošnega sodišča, ki niso predmet nadzora Sodišča, razvidno, da je bila z odločbo BNetzA iz leta 2011 operaterjem distribucijskega sistema naložena obveznost pobiranja sporne dodatne dajatve od uporabnikov omrežja. Iz dejanskih ugotovitev Splošnega sodišča v točkah 12, 68 in 94 izpodbijane sodbe, ki jih Sodišče ne more nadzirati, tudi izhaja, da je ta odločba določala metodo, po kateri so morali operaterji prenosnih sistemov vsako leto določiti znesek sporne dodatne dajatve.

168 Glede na sodno prakso, navedeno v točki 166 te sodbe, je treba ugotoviti, da zneski, ki izhajajo iz obvezne dajatve, ki je, tako kot sporna dodatna dajatev, naložena z regulativnim ukrepom, ki določa subjekte, tudi če so zasebni, pristojne za pobiranje te dajatve od dolžnikov, prav tako opredeljenih s tem ukrepom, in opredeljuje metodo za določitev zneska te dajatve in njeno letno prilagoditev, izvirajo iz „državnih sredstev“ v smislu člena 107(1) PDEU. Zlasti ker ta dajatev izvira iz regulativnega ukrepa, ki operaterjem omrežja nalaga, da jo pobirajo, ni mogoče trditi, da je ta dajatev zgolj posledica prakse.

169 V zvezi s tem ni pomembno, da regulativni ukrep določa le obveznost operaterjev omrežja, da pobirajo sporno dodatno dajatev, ne da bi izrecno določil obveznost uporabnikov omrežja, da to dodatno dajatev plačajo. Polni učinek zakonske obveznosti pobiranja te dodatne dajatve namreč nujno pomeni hkratno obveznost dolžnikov, da jo plačajo.

170 Na tretjem mestu, kar zadeva nadomestitev stroškov, nastalih zaradi sporne oprostitve, prvič, je Splošno sodišče s sklicevanjem na odločbo BNetzA iz leta 2011 v točkah 91, 92 in 95 izpodbijane sodbe potrdilo ugotovitev Komisije v spornem sklepu, da je mehanizem sporne dodatne dajatve operaterjem omrežja zagotavljal popolno nadomestitev izgub, ki so jim nastale zaradi sporne oprostitve, ker je bil znesek te dodatne dajatve prilagojen znesku sredstev, potrebnih zaradi te oprostitve.

171 Presoja, da je morala metoda določitve zneska sporne dodatne dajatve, predvidena v odločbi BNetzA iz leta 2011, omogočiti pokritje vseh stroškov, povezanih s sporno oprostitvijo, je dejanska presoja Splošnega sodišča, ki je Sodišče v skladu s sodno prakso iz točke 111 te sodbe v pritožbeni fazi ne more nadzirati, če ni očitka o izkrivljanju.

172 Drugič, Splošno sodišče je, kar zadeva izgube prihodkov zaradi plačilne nesposobnosti, ki jih ekonomsko krijejo operaterji distribucijskega sistema, v točki 95 izpodbijane sodbe odločilo, da taka izguba ne pomeni izgube prihodkov v smislu zadevne sheme in je upravičena, ker so razmerja med operaterji omrežja in končnimi dolžniki sporne dodatne dajatve zasebnopravna razmerja.

173 Vendar iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je mogoče denarna sredstva, ki se zbirajo z obveznimi prispevki, ki so predpisani z zakonodajo države članice ter se upravljajo in razdeljujejo v skladu s to zakonodajo, šteti za „državna sredstva“ v smislu člena 107(1) PDEU, tudi če jih upravljajo subjekti, ki so ločeni od javnih organov (sodbi z dne 19. decembra 2013, Association Vent De Colère! in drugi, C-262/12, EU:C:2013:851, točka 25, in z dne 15. maja 2019, Achema in drugi, C-706/17, EU:C:2019:407, točka 54).

174 Zato in kolikor so ti subjekti, tako kot operaterji omrežja, zavezani pobirati zadevne dajatve, dejstvo, da so razmerja med temi operaterji in končnimi dolžniki sporne dodatne dajatve zasebnopravna razmerja, ne preprečuje, da bi se sredstva, ki se zbirajo s to dodatno dajatvijo, štela za državna sredstva. Enako velja za okoliščino, da v primeru plačilne nesposobnosti izgube prihodkov, vključno z neplačano dodatno dajatvijo, krijejo navedeni operaterji.

175 V zvezi s tem je res, kot trdi družba AZ, da se njeno utemeljevanje pred Splošnim sodiščem ni nanašalo na terjatve, ki izhajajo iz neplačanih spornih dodatnih dajatev, ampak na terjatve, povezane s tem, da uporabnik, ki je v določenem letu neupravičeno koristil sporno oprostitev in ni mogel naknadno plačati dolgovane omrežnine, ni plačal omrežnin. Vendar, kot trdi Komisija, take terjatve v bistvu spadajo med poslovne terjatve, ki izhajajo iz zasebnopravnih razmerij, tako kot terjatve, ki izhajajo iz neplačanih spornih dodatnih dajatev. Utemeljitev družbe AZ je bila torej vsekakor obsojena na neuspeh iz razlogov, navedenih v točkah 173 in 174 te sodbe, tako da je ta napaka Splošnega sodišča brezpredmetna.

176 Tretjič, Splošno sodišče je v zvezi z zaprtimi distribucijskimi sistemi v točki 96 izpodbijane sodbe menilo, da operaterji zaprtega distribucijskega sistema niso „operaterji omrežja“ v smislu zakona o spodbujanju soproizvodnje toplote in električne energije in da zanje velja sporna dodatna dajatev, tako kot za končne odjemalce električne energije.

177 Ugotoviti pa je treba, da družba AZ vsebinsko ne izpodbija nobenega od teh dveh razlogov in zgolj trdi, da so operaterji zaprtega distribucijskega sistema utrpeli izgube prihodkov v zvezi s sporno oprostitvijo, ne da bi dokazala, da je Splošno sodišče izkrivilo dejanske okoliščine in elemente nacionalnega prava. Tako utemeljitev je torej treba v fazi pritožbe zavreči kot nedopustno.

178 Četrtič, v delu, v katerem družba AZ v okviru tretjega dela prvega pritožbenega razloga, ki ga je treba preučiti v tej fazi, trdi, da Splošno sodišče ni upoštevalo njene trditve v zvezi z neobstojem povračila „drugih stroškov“, povezanih s sporno oprostitvijo, zadostuje poudariti, da te trditve ni navedla v tožbi, vloženi na prvi stopnji. Zato Splošnemu sodišču ni mogoče očitati, da je ni ustrezno upoštevalo.

179 Glede na navedeno je treba drugi del drugega pritožbenega razloga družbe AZ zavreči kot delno nedopusten ter zavrniti kot delno brezpredmeten in delno neutemeljen. Drugi del edinega pritožbenega razloga Zvezne republike Nemčije je treba zavrniti kot neutemeljen.

Državni nadzor

– *Trditve strank*

180 Družba AZ v tretjem delu drugega pritožbenega razloga in Zvezna republika Nemčija v tretjem delu edinega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču v bistvu očitata, da je napačno uporabilo pravo, ko je razsodilo, da obstaja državni nadzor nad sredstvi, ustvarjenimi s sporno dodatno dajatvijo.

181 Komisija odgovarja, da so trditve družbe AZ, odvisno od primera, nedopustne, brezpredmetne ali neutemeljene. Meni, da je tretji del edinega pritožbenega razloga Zvezne republike Nemčije neutemeljen in vsekakor brezpredmeten.

– *Presoja Sodišča*

182 Kot izhaja iz sodne prakse, navedene v točkah od 131 do 134 te sodbe, obstoj pristojbine ali drugih dajatev, ki so obvezne na podlagi nacionalne zakonodaje ter se upravljajo in razdeljujejo v skladu s to zakonodajo, ter obstoj državnega nadzora nad zadevnimi zneski pomenita dve alternativni merili, na podlagi katerih je mogoče določiti, ali gre za „državna sredstva“ v smislu člena 107(1) PDEU.

183 V obravnavani zadevi je Splošno sodišče v točki 98 izpodbijane sodbe ugotovilo, da sporna dodatna dajatev pomeni davku podobno dajatev ali obvezno breme, ki vključuje uporabo „državnih sredstev“, v smislu te sodne prakse. Kot je razvidno iz točk od 152 do 179 te sodbe, družba AZ in Zvezna republika Nemčija nista uspeli dokazati, da gre pri tej ugotovitvi Splošnega sodišča za napačno uporabo prava.

184 Že ta ugotovitev zadostuje, da se šteje, da je bil zadevni ukrep dodeljen iz „državnih sredstev“ v smislu člena 107(1) PDEU, ne da bi bilo treba preveriti, ali so bili zadevni zneski pod državnim nadzorom.

185 Zato sta tretji del drugega pritožbenega razloga družbe AZ in tretji del edinega pritožbenega razloga Zvezne republike Nemčije brezpredmetna.

186 Iz vseh zgoraj navedenih razlogov, ob pridržkih, izraženih v točki 145 te sodbe, izhaja, da je treba prve tri dele drugega pritožbenega razloga, navedenega v utemeljitev pritožbe v zadevi C-792/21 P, in edini pritožbeni razlog, naveden v utemeljitev pritožbe v zadevi C-793/21 P, v celoti zavrniti.

Četrti del drugega pritožbenega razloga v zadevi C-792/21 P

Trditve strank

187 Družba AZ trdi, da je Splošno sodišče v točkah 8 in od 128 do 131 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo pri določitvi referenčnega okvira, ki ga je Komisija izbrala za analizo selektivnosti spornega ukrepa.

188 Prvič, Splošno sodišče naj bi napačno menilo, da se Komisija ni oprla le na posebno omrežnino iz člena 19(2) StromNEV iz leta 2011. Upoštevati naj bi moralo, da bi morala Komisija preučiti vse posebne omrežnine, vključno s tistimi iz člena 19(1) in (3) StromNEV iz leta 2011, česar pa naj ne bi storila.

189 Drugič, Splošno sodišče naj bi napačno razlagalo nacionalno pravo, ko je napačno sklepalo o primerljivosti omrežnin pri opredelitvi referenčnega okvira. V nasprotju s tem, kar naj bi ugotovilo, naj omrežnina za aciklične odjemalce ne bi bila izračunana po metodi fizične poti.

190 Po mnenju Komisije je ta del delno nedopusten in v celoti neutemeljen.

Presoja Sodišča

191 V skladu z ustaljeno sodno prakso iz člena 256 PDEU, člena 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije in člena 169(2) Poslovnika Sodišča izhaja, da morajo biti v pritožbi jasno navedeni sporni elementi sodbe, katere razveljavitev se zahteva, in pravne trditve, ki posebej podpirajo ta predlog. Pritožba, ki se omejuje na tožbene razloge in trditve, ki so že bili predloženi Splošnemu sodišču, ne da bi vsebovala navedbe, s katerimi bi natančneje opredelila napačno uporabo prava v izpodbijani sodbi, ne ustreza tej zahtevi. Taka pritožba namreč dejansko pomeni predlog za ponovno preučitev tožbe, vložene pred Splošnim sodiščem, za kar pa Sodišče ni pristojno (sodba z dne 22. septembra 2020, Avstrija/Komisija, C-594/18 P, EU:C:2020:742, točka 91 in navedena sodna praksa).

192 Družba AZ pa s prvo trditvijo, navedeno v utemeljitev tega dela drugega pritožbenega razloga, v bistvu samo ponavlja svoj očitek, ki ga je navedla pred Splošnim sodiščem, ne da bi navedla posebne razloge, iz katerih naj bi to sodišče v točkah od 128 do 131 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo. Zato ta trditev ni dopustna.

193 V zvezi z drugo trditvijo, ki jo je družba AZ navedla v utemeljitev tega dela drugega pritožbenega razloga, je res, kot je bilo navedeno v točki 114 te sodbe, da je točka 8 izpodbijane sodbe nenatančna. Vendar iz razlogov, navedenih v točkah od 128 do 131 izpodbijane sodbe, ni mogoče sklepati, da je ta nenatančnost vplivala na presojo primerljivosti omrežnin, ki določajo referenčni okvir. Čeprav družba AZ trdi nasprotno, pa tega ni uspela dokazati. Njena trditev torej ni utemeljena.

194 Iz vseh teh razlogov je treba četrti del drugega pritožbenega razloga, navedenega v utemeljitev pritožbe v zadevi C-792/21 P, zavreči kot delno nedopusten in zavrniti kot delno neutemeljen.

195 Zato je treba drugi pritožbeni razlog, naveden v utemeljitev te pritožbe, v celoti zavrniti.

Tretji pritožbeni razlog v zadevi C-792/21 P

Trditve strank

196 S tretjim pritožbenim razlogom, navedenim v utemeljitev pritožbe v zadevi C-792/21 P, družba AZ Splošnemu sodišču očita, da je v točki 141 izpodbijane sodbe kršilo načelo prepovedi diskriminacije. Splošno sodišče naj ne bi upoštevalo različnega obravnavanja, ki izhaja iz odredbe o vračilu pomoči, glede uporabe prehodne ureditve. Presoja Splošnega sodišča, da naj ta ureditev v obravnavani zadevi ne bi bila upoštevna, je obrazložena s sklicevanjem na točko 132 navedene sodbe. Po mnenju družbe AZ pa ni razumljivo, da Splošno sodišče pravnega položaja, ki je obstajal ob sprejetju spornega sklepa, ni preučilo z vidika navedene ureditve. Okoliščina, da ta ureditev ni bila priglašena Komisiji, naj ne bi bila prepričljiva utemeljitev za to, da ne bi bila upoštevana. Če bi Splošno sodišče isto ureditev štelo za upoštevno in preučilo utemeljitev družbe AZ, bi prišlo do drugačne ugotovitve glede obstoja diskriminacije.

197 Komisija trdi ne samo, da je ta pritožbeni razlog nedopusten, ampak tudi, da je brezpredmeten in vsekakor neutemeljen.

Presoja Sodišča

198 Najprej, ugotoviti je treba, da je v nasprotju s trditvijo Komisije ta pritožbeni razlog dopusten. Družba AZ s tem razlogom namreč Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je kršilo načelo prepovedi diskriminacije, ker je v točki 141 izpodbijane sodbe v povezavi z njeno točko 132 zavrnilo njene trditve, da je odredba o vračilu pomoči diskriminatorna. Čeprav družba AZ v okviru svoje utemeljitve ponavlja nekatere trditve, ki jih je že navedla pred Splošnim sodiščem, ostaja dejstvo, da kritizira konkretno razloge, iz katerih je Splošno sodišče zavrnilo upoštevnost teh trditev.

199 Primarno je treba poudariti, da je Splošno sodišče v izpodbijani sodbi navedene trditve družbe AZ zavrnilo v točki 141 navedene sodbe v povezavi z njeno točko 132. V zvezi s tem je poudarilo, da je vsako sklicevanje na prehodno ureditev, ki ni bila predmet spornega sklepa in ki se ni uporabljala za pasovne odjemalce, ki so predmet tega sklepa, brezpredmetno v okviru preizkusa zakonitosti ureditve, ki temelji na spornih ukrepih. Poleg tega naj prehodna ureditev ne bi bila priglašena Komisiji.

200 Pri tej presoji nikakor ne gre za napačno uporabo prava.

201 V skladu z ustaljeno sodno prakso je namreč odprava nezakonite pomoči z vračilom logična posledica ugotovitve njene nezakonitosti, njen namen pa je ponovna vzpostavitev položaja, ki je obstajal pred dodelitvijo pomoči (glej v tem smislu sodbi z dne 15. decembra 2005, Unicredito Italiano, C-148/04, EU:C:2005:774, točka 113, in z dne 21. decembra 2016, Komisija/Aer Lingus in Ryanair Designated Activity, C-164/15 P in C-165/15 P, EU:C:2016:990, točka 116). Kar zadeva vračilo nezakonite pomoči, se je v nasprotju s trditvami družbe AZ torej treba opreti na pravno ureditev, ki se je uporabljala pred dodelitvijo te pomoči, in ne na pravno ureditev, ki se je uporabljala ob sprejetju spornega sklepa.

202 V tem smislu ni upoštevna sodna praksa, ki jo je navedla družba AZ, v skladu s katero mora sodišče Unije zakonitost odločbe o državni pomoči presoditi na podlagi informacij, ki jih je imela Komisija na voljo ob sprejetju odločbe (sodba z dne 7. februarja 1979, Francija/Komisija,

15/76 in 16/76, EU:C:1979:29, točka 7). Ta sodna praksa se namreč nanaša na vprašanje, ki se razlikuje od tega, ki se postavlja s tem pritožbenim razlogom, saj se nanaša na vprašanje, glede na katere dejanske okoliščine je mogoče preizkusiti zakonitost izpodbijanega akta.

203 Poleg tega je treba še dodati, da v skladu s sodno prakso Sodišča upravičenci do nezakonite pomoči, ki jo morajo vrniti, očitno niso v enakem položaju kot osebe, ki niso bile upravičene do pomoči in na katere se zagotovitev vračila ne nanaša, tako da se ne more postavljati vprašanje različnega obravnavanja podobnih položajev, ki bi bilo v nasprotju z načelom enakega obravnavanja (glej v tem smislu sodbo z dne 21. decembra 2016, Komisija/Aer Lingus in Ryanair Designated Activity, C-164/15 P in C-165/15 P, EU:C:2016:990, točka 117).

204 Iz tega sledi, da je treba tretji pritožbeni razlog, ki ga je družba AZ navedla v utemeljitev pritožbe v zadevi C-792/21 P, zavrniti kot neutemeljen, brez poseganja v vprašanje, ki v obravnavanem primeru ni upoštevno, in sicer ali je sama prehodna ureditev združljiva s pravom Unije.

205 Ker so bili vsi pritožbeni razlogi, navedeni v utemeljitev glavnih pritožb v zadevah C-792/21 P in C-793/21 P, zavrnjeni, je treba ti pritožbi v celoti zavrniti.

Stroški

206 Člen 184(2) Poslovnika Sodišča določa, da kadar pritožba ni utemeljena, o stroških odloči Sodišče. Člen 138(1) in (2) tega poslovnika, ki se uporablja za pritožbeni postopek na podlagi člena 184(1) tega poslovnika, določa, da se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki in da, če je neuspelih strank več, Sodišče odloči o porazdelitvi stroškov.

207 V tej zadevi družba AZ in Zvezna republika Nemčija nista uspeli z vsemi svojimi predlogi v zvezi z glavno pritožbo v zadevi C-792/21 P in glavno pritožbo v zadevi C-793/21 P, Komisija pa ni uspela z vsemi svojimi predlogi v zvezi z nasprotnima pritožbama v teh zadevah.

208 V teh okoliščinah je treba na podlagi pravične presoje okoliščin obravnavane zadeve odločiti, da vsaka stranka nosi svoje stroške.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Glavni pritožbi in nasprotni pritožbi se zavrnejo.

2. Družba AZ, Zvezna republika Nemčija in Evropska komisija nosijo svoje stroške.

Podpisi